

Notulen

Buitengewone vergadering van Provinciale Staten van Noord-Holland

5

Datum	:	17 juni 2019
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier	:	mw. K. Bolt
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

10 **Aanwezig:** Mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. I.A. Bezaan (PVV), dhr. D.J. van den Berg (FvD), dhr. M.N. Bolkestein (VVD), dhr. M.T. Cardol (GL), dhr. J.J. Carton (PvdA), dhr. M. Deen (PVV), mw. S.S. Doevendans (PvdA), dhr. J.W. Dulfer (GL), mw. A. Er (GL), dhr. G.E.E. Everduim (DENK), mw. A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), dhr. J. Gringhuis (GL), dhr. G.J.W. Hartog (VVD), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), dhr. W. Hoogervorst (SP), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), dhr. E.W.J. Jensen (FvD), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. E.B. Kanik (D66), mw. A.C. Kapitein (D66), dhr. N. Kaptheijns (PVV), mw. S. Klaassen (D66), dhr. M.C.A. Klein (CU), mw. R.P.M. Kocken (GL), dhr. G.H.J. Kohler (FvD), Ines Kostić (PvdD), mw. C.D.M. Kuiper-Kuijpers (CDA), mw. C.R. Larson (VVD), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. E.J. van der Maas (VVD), mw. M.A.H. van Meerten-Kok (VVD), mw. A. Nanninga (FvD), mw. Z. Pels (GL), dhr. E.M.A. Smaling (SP), mw. W. van Soest (50PLUS/PvdO), dhr. M.C. Steeman (D66), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. K.J. Terwal (VVD), mw. J. Vastenhouw (FvD), dhr. L.Hj. Voskuil (PvdA), mw. A.T.B. de Vries (PvdA), mw. N.M. van der Waart (GL), mw. T.K. van Wijnen (GL) dhr. B.G.P. de Wit (VVD), mw. I. Zaal (D66), dhr. G.R. Zaal (GL), dhr. F.A.S. Zoon (PvdD)

15

20 **Afwezig:** dhr. R.J.P. Baljeu (Fractie Baljeu), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), dhr. I.J.M. Mantel (FvD)

Agenda

Paginanummer

25

1.	Opening en mededelingen	02
2.	Vaststellen agenda en regeling van werkzaamheden	02
2.a.	Interpellatieverzoek inzake grafietregens Tata Steel-Harsco Metals Fracties CDA, PvdD, SP, CU, FvD, 50plus/PvdO/DENK	03
30	3. Bespreking coalitieakkoord met toelichting van de formateur	15
	4.a. Collegevorming	41
	4.b. Beëdiging leden Gedeputeerde Staten	45
	5.a. Installatie en beëdiging Statenleden	46
	5.b. Installatie en beëdiging duo-commissieleden	47
35	6. Aanwijzen eerste en tweede vicevoorzitter PS	48
	7. Sluiting	48

40

1. Opening en mededelingen

De **VOORZITTER**: Dames en heren, ik open deze Statenvergadering en ik verzoek u uw mobiele
45 telefoons op stil te zetten. Dat heb ik ook gedaan. Wij zijn vandaag bijeen voor een buitengewone
Statenvergadering waarin wij het coalitieakkoord gaan bespreken en als het goed is, ook het
nieuwe college van GS gaan installeren. Een speciaal welkom aan mevrouw Bromet, de aanwezige
familieleden en vrienden van de kandidaat-gedeputeerden, van harte welkom. Maar ook aan een
aantal Statenleden en duo-commissieleden die wij vanavond gaan beëdigden. Artikel 27 van ons
50 reglement van orde geeft aan dat PS kunnen bepalen dat anderen dan in de vergadering
aanwezige leden kunnen deelnemen aan de beraadslagingen en ik ga ervan uit dat u ermee
instemt dat straks de formateur bij agendapunt 3 het woord krijgt. Ik zie dat u daar allemaal mee
instemt. Bericht van verhindering hebben wij ontvangen van de heer Dessing (FvD), de heer Baljeu
(Fractie Baljeu) en mevrouw Koning (CDA). De heer Klein (CU) zal de vergadering iets eerder
55 moeten verlaten, die is helemaal uit Parijs teruggekomen. De heer Dekker (FvD) en de heer
Mantel (FvD) zijn afwezig vanwege persoonlijke omstandigheden.

2. Vaststellen agenda en regeling van werkzaamheden

60 De **VOORZITTER**: Op basis van artikel 18 van het reglement van orde wordt bepaald met welk
Statenlid – mocht het tot een hoofdelijke stemming gaan komen – deze dient aan te vangen. De
gelukkige is nr. 19, Ines Kostić (PvdD). Voordat wij verder gaan met het vaststellen van de
agenda, er is een interpellatieverzoek ingediend inzake Tata/Harsco door het CDA, PvdD, SP, CU,
FvD, 50plus/PvdO en DENK. Het is aan PS om te beslissen of met dit verzoek kan worden
65 ingestemd. Verlangt iemand hierover het woord?

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter. Mijn fractie zal dit verzoek niet steunen, omdat wij dit
politieke middel te zwaar vinden en wij net een uitgebreide commissievergadering gehad hebben
waar alle 28 vragen zo'n beetje aan de orde zijn gekomen en wij eigenlijk niet begrijpen waarom
70 dit nu aan de orde zou moeten zijn. Wat ons betreft hoeft dit niet.

De heer **DEEN** (PVV): Wij steunen het verzoek.

De **VOORZITTER**: Wij gaan over tot stemming over het wel of niet houden van de interpellatie.
75 Mag ik de tegenstanders vragen de vinger op te steken? Dat zijn de PvdA, GL, VVD, de overige
fracties voor. Er is ingestemd met het interpellatiedebat. Als meer dan een vijfde deel van PS – dat
betekent bij een volledige aanwezigheid 11 Statenleden – voor is, dus in dit geval niet de
meerderheid, dan kunnen wij overgaan tot de interpellatie. Normaal gesproken houden wij dat
aan het einde van de vergadering, maar aangezien het vandaag een buitengewone
80 Statenvergadering is met onder andere de behandeling van het coalitieakkoord en de installatie
van het nieuwe college, stel ik voor het interpellatiedebat te behandelen als agendapunt 2.a.
Daarvoor is ook een reden om het oude college verantwoording te laten afleggen voor het
gevoerde beleid. Kunt u daarmee instemmen? Dank u wel. Onder agendapunt 6 staat voordracht

48, het aanwijzen van de eerste en tweede vicevoorzitter van PS. Per mail bent u gevraagd of u
85 daarmee bij acclamatie kunt instemmen. Dat lijkt het geval te zijn. Gaat u daarmee akkoord?
Dank u wel, dan stemt u daarmee in. Wenst iemand nog over de agenda het woord? Zo nee, dan
hebben wij de agenda vastgesteld.

90 **2.a. Interpellatieverzoek inzake grafietregens Tata Steel-Harsco Metals Fracties CDA,
PvdD, SP, CU, FvD, 50plus/PvdO, DENK**

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter. Afgelopen donderdag voerden wij een commissiedebat over
de ontstane situatie bij Tata/Harsco. Na afronding van de eerste termijn heb ik namens het CDA,
PvdD, SP, CU, FvD, 50plus/PvdO en DENK aangegeven dit debat verder te willen voeren in PS,
95 want dat verdient dit onderwerp ook. De belangen zijn enorm groot. Ruim 9.000 werknemers in
een van de grootste staalfabrieken ter wereld, een bedrijf dat al ruim 100 jaar in onze provincie is
gevestigd, waar wij zuinig op moeten zijn. Maar ook een bedrijf dat voor veel overlast zorgt voor
de omgeving. En nu blijkt na onderzoek door de RIVM, ook overlast met stevige risico's voor de
volksgezondheid voor de 2.500 inwoners van Wijk aan Zee en breder in de regio. Wij zijn als
100 provincie het bevoegd gezag, verantwoordelijk voor de naleving van milieuregels, het waarborgen
van de gezondheid van onze inwoners. Wij zijn het die via de gemandateerde Omgevingsdienst
milieuvergunningen verlenen aan bedrijven die op ons grondgebied zijn gevestigd. Bedrijven die
belangrijk zijn voor de werkgelegenheid, die producten maken die wij nodig hebben. Wij kunnen
ook na het debat van donderdag niet anders concluderen dan dat dit op dit moment niet goed
105 gaat. Een provincie die over ons handelen in dit dossier openlijk in de pers kritiek krijgt van de
inwoners. Een provincie die ontbreekt op een belangrijke voorlichtingsavond, een provincie die in
het openbaar aan het bekvechten is met Tata/Harsco over de maatregelen die het bedrijf heeft
afgekondigd en het effect daarvan. Een provincie die opdracht heeft gegeven aan het RIVM voor
een gezondheidsonderzoek, dat heeft geleid tot een voorlopig rapport waar nog heel veel vragen
110 over zijn. Een RIVM-onderzoek dat maar zeer beperkt is uitgevoerd en is gebaseerd op slechts
één meting. Onderzoeken naar andere risico's op de omgeving en naar de gevolgen van fijnstof
zijn nog niet gestart. Het gebrek aan duidelijkheid over de gevolgen voor de gezondheid leidt
terecht tot vele zorgen bij de inwoners. Een provincie die voor de rechter is gedaagd door de ILT
over twee afgegeven vergunningen aan dit bedrijf, een provincie die door de staatssecretaris van
115 Milieu als casus wordt gebruikt in een stevig onderzoek, waarin de veiligheids-, toezicht en
handhavingstaken nog eens goed tegen het licht worden gehouden. Een provincie die in 2010 of
2014 – dat is nog steeds niet duidelijk – een vergunning heeft afgegeven waarin als
vergunningseis is opgenomen dat het stof van het kiepen van slak niet verder dan 2 m van de
bron mag komen, een eis die praktisch gezien nauwelijks nageleefd kan worden maar waarop de
120 provincie pas na vele klachten van bewoners medio 2018 is gaan handhaven. Een provincie of
liever een gedeputeerde die een antwoord op stevige vragen van GL van januari en maart dit jaar
heeft aangegeven PS goed te informeren over het handelen van de provincie, maar dat vanaf
maart tot aan afgelopen donderdag niet gedaan heeft. Korthedshalve verwijs ik naar de bijlage
van het interpellatieverzoek voor de vele vragen die leven over het handelen van de provincie op
125 alle eerder genoemde punten. Wij hebben hier vanavond om 17.00 uur via de griffier schriftelijk
antwoord op gehad. Wel wat laat voor dit debat, moet ik zeggen. Het mag duidelijk zijn, wij

130 maken ons ernstige zorgen en heel eerlijk, wij vinden het ingewikkeld om vertrouwen te houden in een goede afloop en in het college en in de verantwoordelijk gedeputeerde in het bijzonder, gegeven de eerder genoemde punten en handelwijze. Wij willen op deze avond dat vertrouwen wel houden en dat doen wij dus ook, maar wel met fors meer controle door PS. Dat is helaas nodig. Ik dien daarom samen met de fracties PvdD, SP, CU, FvD, 50plus/PvdO, PVV en DENK een motie in die het college opdraagt actief elke twee weken een update te geven over de huidige stand van zaken en ontwikkelingen rondom Tata/Harsco.

135 **Motie 22/170219**

Tweewekelijkse informatievoorziening inzake Tata Steel/Harsco Metals

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 17 juni 2019

140 *Constaterende dat:*

- *Over de grafietregens van Tata Steel/Harsco Metals en de gevolgen voor de volksgezondheid nog veel onduidelijk is, maar in het recente RIVM-onderzoek zorgwekkende conclusies getrokken worden;*
- *Bij PS veel vragen leven rondom het proces van de uitvoering van de VTH-taken tot dit moment, alsmede wat de toekomstige ontwikkelingen op dit dossier zullen zijn.*

Overwegende dat

- *Het college eerder toegezegd heeft PS op de hoogte te houden van de gang van zaken en de ontwikkelingen rondom Tata Steel/Harsco Metals;*
- *PS sindsdien summier informatie over de situatie hebben ontvangen.*

Dragen het college van GS op:

Actief elke twee weken een update te geven van de huidige stand van zaken en ontwikkelingen rondom Tata Steel/Harsco Metals

155

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties CDA, PVV, FvD, SP, PvdD, CU, 50plus/PvdO, DENK

160 De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Verder zijn eerder genoemde partijen in overleg over een motie waarin wij vragen om een diepgaand onderzoek, met name gericht op het handelen van de provincie en de OD NZKG sinds het afgeven van de vergunning aan Tata/Harsco met aandacht voor de wijze van handhaving, communicatie met de regio en onze inwoners en over het instrumentenpalet dat de provincie tot beschikking heeft. Het opzetten van een dergelijk onderzoek en het formuleren van de onderzoeksvragen vereist zorgvuldigheid, dat verdienen onze inwoners. Die zorgvuldigheid maakt dat wij dit voorstel niet vandaag kunnen indienen. Wij hopen dat wel te kunnen doen in de Statenvergadering van 8 juli en wat ons betreft wordt het een Statengebied voorstel. Het lijkt ons goed om daar met elkaar het gesprek over aan te gaan. Met dit onderzoek

170 leren wij van ons eigen handelen in situaties met veel complexe belangen, het handelen van GS
en de verantwoordelijk gedeputeerde, waarbij wij allemaal een grote verantwoordelijkheid
hebben voor het welzijn en de gezondheid van onze inwoners, onze bedrijven en natuur.

De **VOORZITTER**: U heeft niet alle vragen gesteld. Leid ik daaruit af dat de andere interpellanten
175 de overige vragen gaan stellen?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik heb korthedshalve verwezen naar de bijlage bij het
interpellatieverzoek en verzocht daar antwoord op te krijgen, dat wil ik u niet aandoen dat ik ze
alle 27 ga voorlezen.

180

Ines **KOSTIC** (PvdD): Voorzitter. Noord-Hollanders hebben eerder in het publieksonderzoek van
de provincie aangegeven het verbeteren van de luchtkwaliteit van zeer groot belang te vinden en
deze opgave te verkiezen boven economische doelen. De opdracht van de burger is dus helder,
niet economische groei maar de leefbaarheid moet altijd voorop staan. Te vaak moeten Noord-
185 Hollanders nog met lede ogen toezien hoe het milieu, de luchtkwaliteit en het schaarse groen
worden geofferd op het altaar van economische groei. Dat dat ook voor de bewoners van Wijk
aan Zee geldt, bleek uit het recente verontrustende RIVM-rapport over de grafietregen afkomstig
van Harsco. Lange tijd werden kinderen blootgesteld aan gevaarlijke stoffen, zonder dat de
provincie dat tijdig kon signaleren en kon optreden. Allereerst moet gezegd worden, fijn dat de
190 gedeputeerde onderzoek heeft laten doen door het RIVM, dat mag wat ons betreft wat vaker en
uitgebreider, maar nu dit onderzoek een zeer zorgwekkend tipje van de sluiters heeft opgelicht,
blijven niet alleen burgers maar ook PS met veel onbeantwoorde vragen en zorgen zitten. Dat is
een van de redenen waarom wij hier weer staan. Wij willen zeker weten dat de gezondheid van
alle inwoners van de provincie vooropstaat. Wij hebben van tevoren meerdere vragen ingediend,
195 maar ik wil twee even benadrukken. Twee simpele maar cruciale vragen. 1. Kan de gedeputeerde
garanderen dat hij de gezondheid van mensen en andere dieren altijd op de eerste plaats boven
de economische belangen stelt? Graag een helder ja of nee. 2. Welke concrete stappen gaat de
gedeputeerde nemen om te voldoen aan de wens van Noord-Hollanders om leefbaarheid boven
economische doelen te stellen? Ik wil nu even uitzoomen en naar het grotere plaatje kijken. De
200 problemen bij Tata/Harsco moeten serieus en per direct aangepakt worden. Tegelijkertijd is het
probleem veel groter, de leefbaarheid in de provincie staat in het algemeen onder grote druk
door landbouw, verkeer, luchthaven en industrie. Er zijn meer bronnen van gevaarlijke vervuiling.
Dat doet het RIVM-rapport ook vermoeden, want hieruit bleek dat de hoeveelheid zogenaamde
PAK's bij de eerste veegmonsters dus nog vóór de grafietregen, voor een gevaarlijke hoog risico
205 op kanker zorgen. Dat betekent dat er zelfs los van de grafietregen een mogelijk gevaar is voor
de volksgezondheid. Wij hebben blijkbaar een veel breder probleem. Heeft de gedeputeerde
daarbij stilgestaan? Welke actie gaat de gedeputeerde daarop ondernemen? Laat ik helder zijn,
wij zetten ons compromisloos in om leefbaarheid van alle inwoners van de provincie op de eerste
plaats te zetten, omdat de gezondheid van onze natuur, mensen en andere dieren nooit een
210 compromis mag zijn. Gezondheid is immers een voorwaarde voor ons bestaan. Overal waar GS
dat uitgangspunt hanteren, zullen zij ons aan hun zijde vinden. Maar als GS de tegenovergestelde
weg kiezen, zullen wij ze onverbiddelijk kritisch bevragen en aanjagen.

De **VOORZITTER**: Ik feliciteer u met uw maidenspeech.

215

De heer **SMALING** (SP): Voorzitter. Ik houd het kort, want de serie vragen die is ingediend, is lang en volledig. Het CDA heeft dat goed gefaciliteerd. Ik ben benieuwd naar de antwoorden maar die hebben wij sinds 17.00 uur. Het enige wat ik wil zeggen is dat wij hier in deze zaal verantwoordelijkheid moeten nemen voor wat er in de IJmond gebeurt. De overheid heeft een

220 zorgtaak en die speelt een rol zowel naar de bedrijven als naar de bevolking in de regio toe en als wij dat niet kunnen waarmaken en als zich dat vertaalt in wat de ILT en de staatssecretaris van Milieu nu doen, dan moeten wij heel goed in de spiegel kijken en daarvoor is dit debat bedoeld, door samen in de spiegel te kijken wij onze tanden kunnen laten zien en dat wij duidelijkheid verschaffen naar de bedrijven en de bevolking. Daar gaat het om.

225

De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter. Wij hebben afgelopen donderdag tijdens de extra commissievergadering al uitgebreid gesproken over de Gordiaanse knoop waarin wij met Tata zitten. De overheid heeft als belangrijke taak om zorg te dragen voor de gezondheid van omwonenden en tegelijkertijd moet er oog zijn voor de werkgelegenheid en er zijn geen

230 gemakkelijke oplossingen. Dat weten wij allemaal en wat dat betreft hebben wij ook alle respect voor de moeilijke positie waarin de gedeputeerde zit. Maar toch bleef bij ons na de commissievergadering het gevoel over dat wij als provincie geen heldere strategie hebben. De gedeputeerde vertelde allerlei dingen te doen, maar kon toch geen antwoord geven op vragen over concrete vervolgstappen. Hij gaf ons de indruk met hagel te schieten op een onbekend

235 doelwit en dat brengt een oplossing niet dichterbij. Wij willen daarom een stappenplan waarin wij precies zien wat er gaat gebeuren als de volgende stappen niet werken. Wij kregen ook geen antwoord of helderheid over de vraag waarom wij zitten met een onhandhaafbare vergunning en wat de aanleiding daarvoor is en waarom de handhaving in de verschillende jaren verschillend is geweest en wij hebben nog onduidelijkheid over het RIVM-rapport. Wat was de concrete reden

240 voor de tussenrapportage en wat heeft de gedeputeerde gedaan in de tien dagen dat hij wist dat het rapport er kwam en de publieke verschijning van het rapport? Was er een strategie gemaakt op het provinciehuis en zo ja, was er een strategie?

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Voorzitter. Wij hebben er donderdagavond uitgebreid over

245 gesproken en wat mij verbaast is dat wij de antwoorden van de gedeputeerde nog niet erg bevredigend vonden. Daaruit blijkt dat de bewoners vonden dat de gedeputeerde er had moeten zijn op de bewonersavond, maar zegt de gedeputeerde, ik had een coalitieoverleg. Met andere woorden, hij vond het pluche belangrijker dan de bewoners van Wijk aan Zee. Ik vind dat de gedeputeerde zijn verantwoordelijkheid moet nemen en moet opstappen.

250

Gedeputeerde **TEKIN**: Voorzitter. Het was niet de bedoeling om u vanmiddag om 17.00 uur te overvallen met de antwoorden op de vragen, maar wij werden afgelopen vrijdag ook overvallen door 28 vragen. Ik ben trots dat de ambtelijke organisatie in het weekend heeft doorgewerkt om u te kunnen bedienen vandaag. Ik ga er niet vanuit dat u alle 28 vragen en antwoorden al tot u

255 heeft kunnen nemen. Ik beperk mij tot de vragen die nu specifiek aan mij gesteld zijn. Maar eerst

wil ik even iets kwijt. Allereerst moet ik mijn excuses maken aan de heer Terwal want ik ben donderdag vergeten te zeggen dat u binnenkort via de Koninklijke route antwoord krijgt op uw schriftelijke vragen, dat krijgt u heel snel. Afgelopen donderdag is er al veel voorbij gekomen en het afgelopen jaar is het onderwerp besproken in commissie- of PS-verband. Ik voel ook uw
260 ongemak, niet alleen vorige week, maar vanaf het begin, vanaf de eerste LOD in november. Dat ongemak voel ik ook. Een probleem dat niet onmiddellijk opgelost wordt, geeft iedereen ongemak, de bewoners, GS, PS, de OD en de medeoverheden en ook het bedrijf voelt deze druk van de maatschappij en het bestuur. Het probleem wordt versterkt doordat er al langere tijd vanuit de omgeving wantrouwen is jegens Tata, de OD NZKG en het provinciebestuur. Dit
265 wantrouwen is niet van vandaag of gisteren. Als provinciebestuur waren wij niet zichtbaar genoeg als het gaat om de provinciale rol bij grote risicobedrijven, zoals Harsco en Tata, de omgeving had geen zicht op de invulling die wij aan onze VTH-taken geven en ook geen zicht op de zorgen die het provinciebestuur had over de overlast en gezondheid voor de omgeving. Het was dit provinciebestuur dat vorig jaar het besluit nam om de LOD's openbaar te maken, juist vanuit die
270 transparantie. Sinds de bewonersbijeenkomst van 28 november is het gebrek aan zichtbaarheid bij mij binnengekomen en heb ik daar een prioriteit van gemaakt om hier verandering in aan te brengen. Dat begon met de opdracht aan het RIVM als onafhankelijk instituut voor een gezondheidsonderzoek, maar ook de regelmatige gesprekken met diverse bewonersgroepen en Tata en Harsco en dat ik daarover ook communiceer. Ik durf nu wel te zeggen dat de inwoners nu
275 wel weten wat onze taken en rollen zijn bij VTH. De inwoners zien voor het eerst sinds lange tijd dat wij hun zorgen zeer serieus nemen. Dat deden we al, maar wij moeten dit zichtbaar maken. Ik voel ook uw vragen of GS i.c. de portefeuillehouder het wel onder controle heeft, iets wat in de media ook vaker is terug te lezen. Het is een complexe opgave waar vaak naar de provincie wordt gekeken door de verschillende overheden, media en bewoners. Wij zijn verantwoordelijk voor de vergunning, handhaving en toezicht van bedrijven als Tata en Harsco en hebben in die zin als GS de meeste bevoegdheden. Wij zijn echter niet verantwoordelijk voor de wijze waarop het VTH stelsel is ingericht, dat is het Rijk, maar dit is wel het kader waarin wij moeten werken. Dat doen wij dan ook, maar het ongemak zit hem in het feit dat wij soms wat meer of anders of sneller willen dan de mogelijkheden die het VTH-stelsel toelaat. Wij zijn dan ook heel bij dat de
285 staatsecretaris heeft aangekondigd dat ze bij het evalueren van het VTH-stelsel dit jaar Tata/Harsco als casus mee gaat nemen. Ik ben zelfs bereid om met de staatssecretaris te verkennen welke mogelijkheden er zijn om een apart spoor voor Tata af te spreken. Ook zie ik de rechtszaak van de ILT over een kosteneffectiviteitsonderzoek in de vergunning niet per se als iets verkeerd. Een uitspraak van de rechter hierover kan het VTH-stelsel alleen maar verder brengen.
290 Maar het beeld van twee overheden – dat ben ik helemaal met u eens – die elkaar treffen voor de rechter, voelt bij mij ook zeer ongemakkelijk, ook al is het voor ILT niet ongebruikelijk om de gang naar de rechter te zoeken in relatie tot overheden. Waar ik niet blij mee ben, is dat de overlast van Tata/Harsco nog niet voorbij is, maar wij hebben zeker stappen gezet, dat kunt u teruglezen in de brief die ik u vanmiddag heb gestuurd. Wij zullen de komende twee maanden
295 extra gaan controleren op de doorgevoerde veranderingen, extra toezicht, om te bezien of het gestold kiepen niet meer leidt tot grafietexplosies. Ook wordt een handhavingstraject uitgewerkt om stofverspreiding vanuit de andere diffuse bronnen op het Harsco terrein aan te pakken. Het stoppen van het vloeibaar kiepen van de Rosaslak en de bouw van de hal moeten aan de

grafietexplosies en bijbehorende regens een einde maken. Is er dan geen sprake meer van
300 grafietoverlast? Ik vrees van niet. Grafiet is een stof en stofhinder kan en zal blijven bestaan tot
ook deze werkzaamheden zijn overkapt of totdat er andere oplossingen zijn gevonden door
Tata/Harsco. Daarom zal ik vanuit mijn positie maximale druk blijven uitoefenen om de bouw van
een hal voor de behandeling van de converterslak te versnellen. Tata weet dit en die zal zeker
meegenomen worden in een gezamenlijke reactie van de provincie en de drie IJmondgemeenten
305 op de Roadmap van Tata. Ik heb het dan alleen nog maar over de stofoverlast, veroorzaakt op het
terrein van Harsco, maar deze discussie is veel breder geworden. Ik snap het ongemak van PS om
te lezen over een rechtszaak van ILT versus de provincie in het licht van alle overlast buiten. Dat
zou ik ook hebben. Het gaat alleen ergens anders over dan over de grafietregens en dan heb ik
het nog niet eens over de aanpak van zeer zorgwekkende stoffen, het gezondheidsonderzoek,
310 het klimaatakkoord en de energietransitie die er allemaal aan zitten te komen. Feit is wel dat
door alle ontwikkelingen van het afgelopen jaar en door de bestuurlijk maatschappelijke druk,
Tata zelf met een Roadmap is gekomen en wij gaan hier als provincie met de drie
IJmondgemeenten en de twee OD's gezamenlijk op reageren. Met de aanpak zeer zorgwekkende
stoffen, het project Hollandse Luchten, de evaluatie van het VTH-stelsel en een eventueel vervolg
315 van een gezondheidsonderzoek is een goede basis om te komen tot het maken van harde
afspraken met Tata en ik zal u daar zeker deelgenoot van maken, want het betrekken van PS is
ook bij mij blijven knagen. Ik heb u te weinig betrokken in het proces en mijn werkbezoeken,
debatten en brieven zijn niet voldoende geweest. Al moet ik er wel bij zeggen dat de uitvoering
van de VTH-taken een taak van het bestuur is. Wij moeten met elkaar voorkomen dat de keuzes
320 van de OD die niet voor niets op afstand is gezet, ongewenste politiek worden, want zo is het
systeem niet bedacht na de vuurwerkramp in Enschede. Als er maatschappelijke onrust is, zullen
wij u wel rekenschap moeten geven van de onrust en van de gemaakte keuzes en dat debat wordt
hier gevoerd. Ook is mijn aanpak niet altijd goed zichtbaar geweest. Denk aan de overleggen die
ik persoonlijk voer met de directie van Tata. Deze staan deels los van de aanpak van de OD. De
325 OD maakt in mandaat de harde afspraken met het bedrijf en ik geef waar mogelijk een duw in de
goede richting en indien nodig, laat ik Tata afspraken zelf vastleggen in een brief aan het college,
denk aan de afspraak over het kosteneffectiviteitsonderzoek. Dat neemt niet weg dat GS en ik
specifiek als portefeuillehouder Milieu politiek verantwoordelijk ben en ik op een goede manier
afspraken met u wil maken zodra de inhoudelijke commissies gevormd zijn, ik neem aan dat dat
330 op 8 juli gaat gebeuren. Dit debat voorafgaande aan het installatiedebat is ook voor mij erg
ongemakkelijk. Wat voor sommige partijen een bijzondere avond zou moeten zijn, krijgt nu wel
een bijzondere kleur. Maar vind ik dat erg? Nee, want het gaat hier om de gezondheid van onze
inwoners en daarvoor moet alles wijken. Ik hoop wel dat de uitkomsten van dit debat ons de
komende tijd verder zullen brengen. Dan de beantwoording van een aantal vragen, waarbij ik PS
335 vraag om niet alle 28 langs te lopen, want anders heb ik een hele grote uitdaging. Ik begin met
het CDA, want de heer Heijnen was als eerste, en mevrouw Van Soest vroeg ook waarom ik niet
aanwezig was op de informatieavond. Ik verwijs naar het debat donderdagavond waar ik helder
uiteen heb gezet waarom ik er niet was. Dat was niet alleen omdat er een coalitieoverleg of iets
anders was, dat had ook nog een andere reden, namelijk dat ik daar niet alleen wilde staan
340 zonder het RIVM erbij. Bewoners hebben recht op antwoorden over hun gezondheid en alleen de
gedeputeerde Milieu gaat dat antwoord niet kunnen geven. Op woensdagavond 19 juni sta ik

daar samen met het RIVM en de GGD en de OD's om het gesprek met de bewoners aan te gaan, want die zorgen heb ik ook en ik nodig u allemaal uit om woensdagavond naar de Moriaan te komen. De heer Heijnen, een paar woorden die bij mij blijven hangen, het bekvechten in het openbaar, zo zie ik dat zeker niet. U refereerde ook aan een tweet die ik heb gestuurd. Volgens mij bekvecht ik echt niet met Tata in het openbaar, wij voeren inhoudelijk stevige gesprekken, dat doen wij achter gesloten deuren, dat doen wij aan de bestuurderstafel alleen ook maar om dit dossier verder te brengen en ik hoef daar ook niet – want zo zit ik niet in elkaar – om naar buiten toe alles te tamboereren. De 2 m van de bron, ik had dat eigenlijk ook donderdag willen zeggen, ik vind dat we hier wat terughoudendheid op dit moment moeten betrachten, omdat het op 27 juni voor de rechter is. Ik heb er zelf niks over gezegd afgelopen donderdagavond, de heer Bakker heeft er wel iets over gezegd in zijn inleiding. Ik wil het gesprek echt wel met u voeren, maar dan nadat de rechter een uitspraak heeft gedaan. Alles wat ik hierover zeg, kan verkeerd of anders geïnterpreteerd worden. PS in januari en GL. Ik heb er in mijn inleiding iets over gezegd, dat knaagt aan mij. Het was toevallig GL, maar die vragen leefden ook bij andere fracties, van informeer ons nou. Dat heb ik donderdagavond ook gezegd, dat heb ik niet goed gedaan en daarvan geef ik mij rekenschap. De heer Heijnen zegt terecht dat hij zich ernstig zorgen maakt, maar dat hij het gevoel heeft dat ik dat niet doe. Nou, ik maak mij ook ernstige zorgen en ik ben degene geweest die expliciet het RIVM heeft gevraagd om dit onderzoek te doen, een onafhankelijk instituut gevraagd om dat onderzoek te doen. In eerste instantie, ja dat klopt, een snelle indicatie over grafiet. Ik heb ook het RIVM gezegd, u moet samen met bewoners, deskundigen en artsen en iedereen in de omgeving werken aan de onderzoeksvragen. Daar wordt nu hard aan gewerkt en ik ga daar niet tussen zitten. Er is een onafhankelijke voorzitter die dat samen met de klankbordgroep doet en ik hoop in de derde week van juli als fase I is afgerond, dat wij een verslag en een advies krijgen over hoe het vervolgonderzoek er verder uit gaat zien. De PvdD, ik heb net al gezegd, ik moet met het VTH-stelsel werken en dat heeft soms beperkingen, zoals bij de gezondheid, want de WHO zijn advieswaarden en VTH gaat uit van Europese normen. U weet ook wat de nieuwe coalitie op dat punt wil, de gezonde leefomgeving veel meer voor het voetlicht brengen en de programmatische aanpak daarop richten. Ik ben er blij om, dat heb ik donderdagavond ook gezegd, maar wij hebben niet de mogelijkheid om bovenwettelijke maatregelen af te dwingen. Wat wij wel kunnen doen is in gesprek gaan met de bedrijven en bewoners om dat gesprek met elkaar aan te gaan en wij kunnen opdracht geven voor onderzoek. Wat dat betreft is het RIVM een aanjager geweest om het juiste gesprek met elkaar te gaan voeren. Over de PAK's, dat is heel ingewikkeld.

Ines **KOSTIC** (PvdD): Voorzitter. Ik wil even terugkomen op mijn vraag, dat is namelijk een cruciale, dat u kunt garanderen dat u de gezondheid van mensen en andere dieren altijd op de eerste plaats en boven economische belangen stelt, graag een helder ja of nee. Ik begrijp dat u daar geen helder ja of nee op kunt zeggen?

Gedeputeerde **TEKIN**: Dat kan ik natuurlijk niet. De gezondheid van de bewoners is het uitgangspunt. Dat hebben wij gezien bij het RIVM-onderzoek waar wij maximale druk zetten om de grafietexplosies teniet te laten doen, maar ik ben afhankelijk van het VTH-stelsel. Ja,

385 gezondheid veel meer voor het voetlicht, emissies hard aanpakken, daarom ook de ZZS-aanpak die wij gaan doen, maar ik moet wel de wet uitvoeren.

390 Ines **KOSTIC** (PvdD): In de antwoorden op de vragen staat als antwoord op mijn vraag "Wat het zwaarst is, moet het zwaarst wegen". Ik kan enigszins meekomen met wat u nu vertelt, maar het gaat ons principieel dat u zegt, ik ga persoonlijk en de coalitiepartijen gaan vanaf nu uit van gezondheid van mensen en andere dieren in de provincie. Wat er voor de rest mogelijk is van wetgeving, daar komen wij wel uit, maar als u vervolgens in de beantwoording zegt: wij bekijken het integraal en wat het zwaarst is, moet het zwaarst wegen. Zegt u nou daadwerkelijk dat er een geval bestaat waarbij gezondheid niet het zwaarst weegt?

395 Gedeputeerde **TEKIN**: Zoals u het net formuleerde, kan ik daar volmondig ja op zeggen.

Ines **KOSTIC** (PvdD): Wel. In de antwoorden op de vragen staat "Wat het zwaarst is, moet het zwaarst wegen". Dan mijn vraag. Kunt u zich een geval voorstellen dat de gezondheid van mens en dier niet het zwaarst weegt?

400

Gedeputeerde **TEKIN**: Daar kan ik niet zo maar ja of nee op zeggen. Wij moeten dat per onderdeel bekijken en waar het vandaan komt. Als ik niet weet waar het vandaan komt, dan is het moeilijk om daar ja of nee op te zeggen, maar ga er maar vanuit dat gezondheid, leefbaarheid topprioriteit is voor dit college.

405

Ines **KOSTIC** (PvdD): Ik ga het nog een keer proberen. Ik begrijp dat u goede bedoelingen heeft, maar ik wil hier toch een helder antwoord op. Kunt u zich een geval voorstellen dat de gezondheid van mens en dier niet het zwaarst weegt? Kunt u iets bedenken waarbij de gezondheid van mens en dier niet het zwaarst weegt? Als die er niet is, dan heeft u geen

410

probleem.

Gedeputeerde **TEKIN**: Nu draait u het om, dat kan ik niet, nee. U had nog een interessante vraag over de PAK's. Er zijn daar stofdeposities aangetroffen die flink boven de norm zitten en daar ben ik ook van geschrokken. De uitdaging op dit moment is omdat wij niet weten hoelang het daar heeft gelegen, om te kijken of wij hier vervolgonderzoek op kunnen doen. De vraag over de PAK's zal zeker door het RIVM meegenomen worden en ik hoop daarop in de derde week van juli antwoord te hebben om te kijken of het mogelijk is om deze stofdeposities mee te nemen in het vervolgonderzoek.

420

Ines **KOSTIC** (PvdD): Dat is heel fijn om te horen, want daar maak ik mij ook zorgen over. Wij weten niet hoe lang die stoffen daar hebben gelegen, dat is helder, maar ze lagen er en daar kwamen wij toevalligerwijs achter. Nog los van de consequenties, hoe zorgen wij ervoor dat wij dit soort dingen in het vervolg wel op tijd signaleren? Welke opdracht gaat u aan het RIVM geven om dit soort gevaarlijke stoffen wel op tijd te signaleren? Want als u - en daar geef ik u de credits voor - niet de opdracht had gegeven aan het RIVM, dan waren wij er niet achter gekomen dat daar stoffen zitten die op dit moment een groot risico vormen.

425

Gedeputeerde **TEKIN**: Wij hebben een aanpak voor zeer zorgwekkende stoffen en daar zitten de PAK's ook bij. Dat gaat nog wel even duren. In juli starten wij met het project Hollandse Luchten
430 waar wij heel nauwkeurig op tuinniveau kunnen gaan meten wat er in de lucht zit. Het ingewikkelde aan deze casus is dat wij niet weten hoe lang die stof daar heeft gelegen en waar precies de emissie zit. Dus wij zullen veel meer moeten gaan kijken, ook bij Tata of bij anderen. Het hoeft niet eens Tata te zijn, het kan ook iets anders zijn. Die vraag heb ik teruggelegd bij het RIVM, kunt u ons daar advies op geven en ik ben benieuwd waar ze mee komen in de derde week
435 van juli, maar we blijven niet stilzitten op dit punt.

Ines **KOSTIC** (PvdD): Dat is goed om te horen. Ik ben benieuwd wanneer het RIVM met een advies komt.

Gedeputeerde **TEKIN**: Ik meen dat fase 1 in de derde week van juli willen afronden en dan komen ze ook met een advies voor het vervolgonderzoek. Ik zal u na het reces daar nader over informeren. De heer Smaling, ik ben het helemaal eens met wat u zei. De IJmond heeft ons ook nodig, dat ik dat gevoel in mijn inleiding heb kunnen overbrengen. De heer Klein over de Gordiaanse knoop. Ik heb al aan mevrouw Kocken toegezegd en dat wil ik in de week van 8 juli
440 doen, over de handelingsstrategie en welke mogelijkheden hebben wij nou als de inhoudelijke commissies zijn benoemd op maandag 8 juli. Wat mij betreft al op 10 of 11 juli om bij elkaar te komen om hier verder met elkaar over door te praten. Dat aanbod heb ik al gedaan en dat doe ik hier nogmaals. Nog even over de tien dagen. Ik heb er in de brief iets over gezegd. Ik wist pas 26
445 uur van tevoren hoe het rapport in elkaar zat, maar als u de antwoorden leest, dan hebt u hier ook een antwoord op. Mevrouw Van Soest. Punt.

De **VOORZITTER**: Ik wil iedereen verzoeken om bij interrupties met een vraag te komen om daarmee het debat wat te sturen. Ik laat het nu een beetje gaan, omdat het een belangrijk debat is.

455 De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter. Een ontzettend belangrijk onderwerp, zeker ook voor ons. Even vooruitkijkend, ik hoor de gedeputeerde zeggen dat hij druk wil uitoefenen op Tata – hij formuleert het iets vriendelijker – dat de converterslakhal in een veel rapper tempo gebouwd wordt dan voorgesteld wordt in de Roadmap 2030. Ik hoorde ook dat hij voor andere diffuse
460 stofbronnen overweegt een LOD op te leggen. Nou kan ik mij voorstellen dat hij zich gesteund zou kunnen voelen door een motie van PS bij het doen daarvan of zegt hij, die heb ik niet nodig en u hebt genoeg aan het feit dat wij er iets van vinden. Ik ben van harte bereid om een dergelijke motie in te dienen. Ik hoop dat uw college voortgaat met een voortvarende aanpak van de oplossing van dit probleem, waarbij wij leren uit het verleden, maar vooral vooruitkijken naar
465 wat de oplossingen kunnen zijn en ze snel realiseren.

Mevrouw **KLAASSEN** (D66): Voorzitter. Donderdagavond hebben wij uitgebreid gesproken in de commissievergadering over de ontwikkeling van de grafietregens, de tussenresultaten van het RIVM-rapport en de zorgen bij ons allemaal. Wij willen graag een paar vragen beantwoord zien en

470 voor een groot deel is dat gedaan, ook met de brief die vandaag bezorgd is. Zo hebben GS
toegezegd nog voor de zomer te komen met wat wij een escalatieladder zijn gaan noemen, maar
ons is nog niet helemaal duidelijk of GS en PS hetzelfde beeld hebben over wat de escalatieladder
inhoudt. In de motie die GL straks mede namens ons en een paar andere partijen indient, geven
wij er meer richting aan. Voor ons is het belangrijk dat de ladder inzicht geeft in de
475 mogelijkheden en instrumenten van GS en de OD om maatregelen te nemen en daarbij laat zien
wat een volgende stap kan zijn wanneer de situatie verandert. Daarnaast blijven wij worstelen
met de OD. Wij willen samen met GS kijken hoe wij de OD verder kunnen helpen. Wij hebben
begrepen dat de OD veel tijd besteedt aan de ontstane situatie. Wij hebben donderdag ook
gehoord dat de gedeputeerde de OD daarvoor financiële ruimte biedt, dat is goed. Lastiger
480 vinden wij het om te beoordelen of de OD voldoende gesteld is qua kennis voor zo'n complex
bedrijf als Tata/Harsco. Is er voldoende strategische kennis in huis om naast het operationeel
handelen ook proactief mee te denken, oplossingen aan te dragen en vooral ook te anticiperen?
In de antwoorden lezen wij dat GS regelmatig overleggen met de OD over de krapte op de
arbeidsmarkt en het kunnen krijgen van voldoende gekwalificeerd personeel. Welke rol kunnen
485 GS hier nog meer bij oppakken? Ondanks dat in de antwoorden staat dat GS van mening zijn
binnen het huidige VTH-stelsel dat de vorm van handhaving en toezicht en het verlenen van
vergunningen adequaat is, hebben wij daar onvoldoende inzicht in. In de motie wordt daarom
bijvoorbeeld voorgesteld om via een rekenkamer of iets anders naar de kwaliteit hiervan te kijken
en met aanbevelingen te komen. Wij hebben in PS goede ervaringen met adviezen van de
490 rekenkamer. Wij hebben begrepen dat de bewoners graag een centraal meldpunt willen en dat de
provincie daar al een tijdje aan trekt. Stofmelder.nl is live, dat is een initiatief van de bewoners en
werkt harstikke goed en Tata heeft een sms-service ingesteld. Waarom blijven wij achter? Waar
wachten wij op en wanneer kunnen wij de resultaten wel verwachten?

495 Mevrouw **KOCKEN** (GL): Voorzitter. Ik zal kort zijn. ik heb in de commissievergadering al laten
weten hoe wij erover denken. Wij waren niet verrast maar nog meer bevestigd in onze zorgen
over de gezondheid voor de bewoners van Wijk aan Zee. Wij willen heel graag een stevige
handhavende provincie zien en ik ben blij dat wij hier de vorige keer al goed inhoudelijk over
hebben kunnen praten, maar er zijn nog veel vragen open. Ik heb net zoals velen van jullie, net
500 een fractievergadering gehad, dus ik heb de antwoorden nog niet echt goed kunnen bestuderen
maar ik hoop dat ze zodanig zijn dat er nu 27 minder vragen zijn. Ik kan mij voorstellen dat er
op de volgende commissievergadering nog wel het een en ander te bespreken is, dus ik ben blij
dat dat is toegezegd. Ik dien een motie in samen met D66, SP, PvdA, CU, PvdD en het CDA.

505 **Motie 23/170619**
Stop de grafietregens

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 17 juni 2019

510 *Constateerende dat:*

- *Er reeds langere tijd veel maatschappelijke onrust heerst rond overlast, ondervonden van
Tata Steel en het op haar terrein gevestigde bedrijf Harsco Metals Holland B.V.(Harsco);*

- *In 2016 de eerste 'grafietregens' op Wijk aan Zee neerdaalden;*
- *Per 1 november 2018 door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) aan Harsco een eerste last onder dwangsom is opgelegd, die inmiddels is 'volgelopen': de*
515 *dertigste dwangsom van EUR 5.000,-- is in januari jl. verbeurd;*
- *Op 22 januari 2019 aan Harsco een tweede last onder dwangsom is opgelegd van EUR 25.000,--, waarvan er tot op heden acht zijn verbeurd;*
- *Deze dwangsommen mede zijn gericht op het voorkomen van grafietregens;*
- 520 *Uit een voorlopig rapport van het RIVM blijkt dat de grafietregens (o.a.) lood bevatten in een concentratie die ongewenst is wegens het effect op de gezondheid, met name die van jonge kinderen;*
- *9 Juni jl. voor het laatst door Tata een grafietalarm is afgegeven;*
- *Tata voornemens is de grafietregens op termijn te voorkomen door overkapping van de*
525 *veroorzakende werkzaamheden, en dat realisatie van deze hal wordt verwacht in april 2020.*

Overwegende dat:

- *De provincie alles in het werk moet stellen om haar inwoners te beschermen tegen*
530 *ontoelaatbare gevaren voor de volksgezondheid;*
- *Sinds 1 november 2018 door de OD 55 fysieke controles zijn uitgevoerd waarbij twee maal een last onder dwangsom is opgelegd waarvan er inmiddels 38 zijn verbeurd;*
- *Het opleggen van dwangsommen er tot op heden niet toe heeft geleid dat Wijk aan Zee is*
535 *ge vrijwaard van grafietregens;*
- *De opbrengst van de dwangsommen in beginsel aan de algemene middelen van de provincie wordt toegevoegd.*

Dragen GS op:

- *Voor het zomerreces de Staten te informeren over de escalatieladder; een ladder die*
540 *inzicht geeft in alle mogelijkheden en instrumenten van GS en OD NZKG om maatregelen te nemen en daarbij laat zien in welke situatie een volgende stap op de ladder wordt gezet, waarbij o.a. wordt meegenomen de mogelijkheid om het toezicht op de aan Tata en Harsco verleende vergunningen zodanig te intensiveren dat 24/7 controle*
545 *wordt uitgevoerd (dan wel door fysieke aanwezigheid, dan wel op enige andere manier) zodat elke overtreding van de voorwaarden van de verleende vergunningen tot het verbeuren van een dwangsom zal leiden;*
- *De opbrengst van de dwangsommen toe te voegen aan het VTH-budget zodat daarmee de extra inspanningen van de OD NZKG kunnen worden gefinancierd.*

550 *Voorts:*

Alle vergunningen die verband houden met de uitstoot van Zeer Zorgwekkende Stoffen van Tata Steel, Harsco of enig ander bedrijf op het terrein van Tata Steel door te lichten en na te gaan of aan alle gestelde vergunningsvoorwaarden wordt voldaan en maatregelen te nemen als dit niet zo is.

555

En tenslotte

Dragen PS zichzelf op bijvoorbeeld de Randstedelijke Rekenkamer te verzoeken om een vervolgonderzoek te starten naar de kwaliteit van de uitvoering van de VTH-taken door de OD, de rol van de provincie daarbij en met adviezen te komen dit te verbeteren

560

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties GL, D66, SP, PvdA, CU, CDA, PvdD

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Ik schors de vergadering voor vijf minuten, zodat GS de moties kunnen beoordelen. De vergadering is heropend.

565

Gedeputeerde **TEKIN**: Voorzitter, mevrouw Klaassen en haar worsteling met de OD. Die worsteling heb ik ook bij tijd en wijle, daar ga ik u meer deelgenoot van maken maar dat heb ik u al in de commissie gezegd, ook de nieuwe verhoudingen met de OD na vijf jaar op deze aarde te zijn. U had twee concrete vragen over de arbeidsmarkt. Daar zijn flinke stappen genomen met name bij de OD NZKG maar ook bij de andere OD's. Het lijkt mij verstandig dat ik u daarin meeneem waar wij staan. De krapte op de arbeidsmarkt blijft daar ook een uitdaging, met name bij deze specifieke functies die niet altijd voorradig zijn. Ik ben in gesprek met een centraal meldpunt, ik heb zelf ook met de stofmelder gesproken maar ook met de OD NZKG om te kijken hoe wij samen slim kunnen gaan organiseren en ik hoop u daar binnenkort over te kunnen informeren. Dit is echt een prioriteit, ook van mijzelf, want zoals het tot vandaag gaat, eigenlijk met de komst van de stofmelder ging, dat het voor IJmond heel erg diffuus was bij wie ze nou moesten zijn, omdat ze zelf in het werkingsgebied van OD IJmond wonen en mensen heel erg werden uitgenodigd om bij Tata zelf te melden. Ik wil daar eenduidigheid in hebben en daar wordt nu hard aan gewerkt. Ik zal u daar binnenkort over informeren. Het college heeft geen bezwaar tegen de motie die begint met het iedere twee weken informeren. Ja graag zelfs, daar heb ik in mijn inleiding al een en ander over verteld. Ook de andere motie geen bezwaar, maar wel een opmerking moet ik plaatsen over de inning van de LOD's die dan naar de VTH-taken gaan, is dat daar geen perverse prikkel van moet uitgaan. Laat ik dat aan de voorkant aan u meegeven dat wij daar scherp naar moeten blijven kijken.

570

575

580

585

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter. Even voor de volledigheid. Wij hadden de vraag gesteld over de motie, maar wij hebben besloten om deze op dit moment niet in te dienen maar mee te nemen naar 8 juli. Voor het geval dat boven de markt blijft hangen.

590

De **VOORZITTER**: Ik denk dat iedereen daarmee kan instemmen. Wij gaan stemmen over de moties, M22. Wie is voor? Die is unaniem aangenomen. Dan M23. Stemverklaringen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, stemverklaring. Wij hebben hem mede ingediend omdat vooral het verzoek als het gaat om het vervolgonderzoek te doen, in lijn was met mijn inbreng namens alle partijen die het interpellatieverzoek hebben ingediend dat ik heb gedaan. Ik hoop dat wij met elkaar Statenbreed kunnen kijken naar hoe dat onderzoek eruit gaat zien en welke

595

partij daarvoor het beste geschikt is en welke onderdelen daarin zitten. Ik denk dat je een
600 onderzoeksopdracht niet in drie regels kunt zetten, maar als wij het gesprek met elkaar aangaan
- zo lees ik deze motie - dan heel erg goed.

De **VOORZITTER**: Wie is voor M23? Ook unaniem aangenomen. Daarmee is het interpellatiedebat
beëindigd. Ik schors de vergadering voor vijf minuten. De vergadering is heropend.

605

3. Bespreking coalitieakkoord met toelichting van de formateur

De **VOORZITTER**: Mevrouw Bromet zal straks een toelichting geven op het proces en daarna
krijgen alle fracties op volgorde van zetelgrootte de gelegenheid het akkoord in twee termijnen
610 te bespreken. Ik heb besloten om de heer Klein van de CU ondanks dat hij niet het meeste aantal
zetels heeft maar wel de moeite heeft genomen om uit Parijs hier naartoe te komen en rond
21.00 uur met de taxi snel terug moet naar de trein, in de gelegenheid te stellen een reactie te
kunnen geven op het akkoord. Ik hoop dat u daarmee kunt instemmen. Ik verzoek mevrouw Pels
van GL naast mij plaats te nemen. Na de eerste termijn zal in de schorsing door de voorzitters
615 van de coalitiepartijen bekeken worden wie de vragen gaat beantwoorden in tweede termijn. Eerst
geef ik het woord aan de formateur, mevrouw Bromet over het proces.

Mevrouw **BROMET**: Voorzitter. De laatste keer dat ik hier stond, heeft u unaniem besloten om mij
opdracht te geven om te zorgen voor een nieuw college van GS en ik vond dat een hele
620 spannende opdracht, want ik was nog nooit formateur. Ik wist wel wie de formateurs in de
buurgemeenten waren, en dat waren toch mensen met een bepaalde naam. Ik ben het avontuur
aangegaan en in de brief die ik u heb gestuurd samen met het akkoord, heeft u kunnen lezen
hoe het proces is verlopen, maar ik zal hier kort nog wat over vertellen. Wij zijn als
onderhandelaars gestart om de zachte kant in de verhoudingen te verkennen. Het leek mij goed
625 dat als je drie partijen hebt die jarenlang samen in een coalitie hebben gezeten en een partij GL
in de oppositie ineens samen moesten gaan werken, dat je dan eerst de verhoudingen verzacht.
Wij hebben er twee ontmoetingen - door mij georganiseerd - voor gehouden, een etentje en een
sessie met de Argumentenfabriek. Het spijt mij te moeten melden, maar het hielp niet erg. De
verhoudingen waren scherp. Ook tijdens het etentje dat informeel had moeten zijn, werd er best
630 stelling genomen. Het ging pas goed op het moment dat we echt startten met de
onderhandelingen. Hoe deden wij dat? De ambitie van de onderhandelaars was om een akkoord
op hoofdlijnen te maken en ik ben voor zo'n flap gaan staan met een stift in mijn hand en heb
gevraagd, waar willen jullie afspraken over maken? In een hoofdlijnenakkoord dat de Staten
hebben gekregen, is het de bedoeling dat alleen de dingen die gaan veranderen benoemd worden
635 en dingen die hetzelfde blijven of voortgang vinden, niet benoemd worden. Na anderhalf uur
hadden wij een lijst met onderwerpen die wij een voor een zijn gaan bespreken. Het was een
wens van de onderhandelaars om ook de oppositie te horen over hun wensen om in dat
hoofdlijnenakkoord afspraken genoteerd te zien. U bent er allemaal bij aanwezig geweest en ik
wil de Statenleden danken dat alle fracties de moeite hebben genomen om langs te komen. Dat
640 waren twee sessies en toevallig zaten de rechtste partijen in de ene bijeenkomst en de linkse
partijen in de andere bijeenkomst en dat zorgde voor wat gerommel, maar dat was totaal per

ongeluk en had te maken met de agenda's. Ik vond dat hele leuke bijeenkomsten, want je zit dan al een tijdje opgesloten met vaste onderhandelaars en het is inspirerend om weer eens een ander geluid te horen. Dank aan iedereen die daaraan bijgedragen heeft. In het akkoord kunnen de Statenleden lezen wat er van hun ideeën is overgenomen en of partijen ernaar hebben geluisterd. Er was nog een wens van de onderhandelaars en dat was om maatschappelijke partijen te betrekken bij het maken van het akkoord. Er zijn honderd brieven gestuurd naar de provincie met allerlei wensen en wij hebben ervoor gekozen om alleen de maatschappelijke organisaties en bewoners uit te nodigen om op hele moeilijk overbrugbare thema's tussen de partijen hun visie te geven. Zo hebben wij gesproken met de directeur van Schiphol, de directeur van KLM over het dossier Schiphol, over woningbouw met diverse wethouders, ook die van Amsterdam, en ontwikkelaars en wij hebben gesproken met bewoners rond de Duinpolderweg en de A8/A9 en al die informatie en ook de informatie in de brieven is gebruikt bij het maken van het akkoord. Er wordt de formateur een enorme macht toegedicht door allerlei mensen in de buitenwereld, maar het akkoord is echt een akkoord van de onderhandelende politieke partijen. Ik vind het goed dat de Statenleden mij vragen stellen over het proces, maar vragen over de inhoud, bewaart u die voor het debat want daar hoort het thuis. Het was mij een eer en genoeg om te doen voor de prachtige provincie Noord-Holland waar ik zelf inwoner van ben. Ik ben heel benieuwd naar de reacties in het debat.

660

De **VOORZITTER**: Zijn er nog vragen voor mevrouw Bromet? Dat is niet het geval. Ik wil u ontzettend bedanken voor het werk dat u heeft gedaan. Wij zijn u zeer erkentelijk voor uw inzet en daarom een bloemetje. Dan geef ik eerst het woord aan de heer Klein omdat hij weer snel moet vertrekken.

665

De heer **KLEIN (CU)**: Voorzitter. Ik ben u allen heel erkentelijk voor deze flexibiliteit. Er ligt een coalitieakkoord met mooie ambities. Zita, Cees, Ilse, Adnan, ik wil jullie daar hartelijk mee feliciteren. Er is een einde gekomen aan de eenzijdige focus op economische groei en in plaats daarvan heeft het akkoord oog voor de urgente opgave van vandaag. Er is ruime aandacht voor maatregelen om klimaatverandering te beperken, waaronder de energietransitie, voor mobiliteitsopgaven in het zuiden van de provincie, het werken aan het herstel van biodiversiteit en ook in de concrete plannen zien wij hele goede voornemens. Eindelijk die pilot om zonneakkers rondom de landingsbanen van Schiphol aan te leggen, een onderzoek naar het doortrekken van de noord-zuidlijn, een duidelijke focus op OV en fietsverbindingen – al viel het mij wel op dat het woord modal shift het niet tot het akkoord heeft geschopt maar wel tot de presentatie van het akkoord – en extra geld voor het OV 't Gooi. Wij vinden het goed dat de coalitie gezonde en duurzame producten van lokale telers wil stimuleren en u schrijft nog niet over een concrete invulling, maar daar hebben wij eerder een voorstelletje worden gedaan, dat is namelijk een label waarmee Noord-Hollandse producten onder de aandacht worden gebracht. Daarom dien ik een motie in.

680

Motie 24/170619

Stimuleren Noord-Hollandse voedselproductie

685 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 17 juni 2019*

Constaterende dat:

- *Het coalitieakkoord spreekt over het “stimuleren van gezond, goed en betaalbaar voedsel, bij voorkeur afkomstig uit de directe omgeving” (pagina 20)*
- 690 - *Er nog geen concrete acties zijn genoemd om hier invulling aan te geven.*

Overwegende dat:

- *De CU eerder heeft voorgesteld een label “van Noord-Hollandse bodem” te introduceren;*
- 695 - *Het nieuwe college graag wil doorpakken.*

Dragen het college op:

Op korte termijn de invoering van een dergelijk label ter hand te nemen om zo een bijdrage te leveren aan het stimuleren van gezond, goed en betaalbaar voedsel uit de directe omgeving

700 *en gaan over tot de orde van de dag*

Fractie CU

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel van de beraadslagingen.

705 De heer **KLEIN** (CU): Ook de herziening van het wind op landbeleid juichen wij van harte toe. Wij hebben wel onze twijfels bij het rigide onderscheid tussen MRA en niet MRA-gebied. Wij snappen dat met deze formulering de projecten in Haarlem, Amsterdam-Noord en Waterland die zo graag verder willen, vlot getrokken kunnen worden, maar ik zou u toch dringend willen adviseren niet opnieuw in de valkuil te stappen van het oude windmolenbeleid, waarbij wij met te generieke

710 regels ervoor zorgden dat wij windmolens moesten toestaan waar wij ze niet wilden hebben en ze niet konden realiseren waar wij ze wel wilden hebben. Ook wil ik u oproepen om ervoor te zorgen dat draagvlak en lokaal eigenaarschap meegewogen kunnen worden in de besluitvorming, zoals eerder verwoord in de motie over sociale windmolens die aan het einde van de vorige

715 periode is aangenomen. Wij zijn ook heel blij dat de stekker uit de Duinpolderweg is getrokken, eindelijk heeft het gezond verstand gezegevierd en gaan wij voluit werken aan de HOV-verbinding, de verbetering van de fietsinfrastructuur en de verbreding van de bestaande Nieuwe Bennebroekerweg. Het is heel verstandig om daarna in gesprek te gaan met de inwoners van het gebied over het vervolg, want wij zijn ervan overtuigd dat het doortrekken van de weg

720 onverstandig blijkt en dat wij beter in kunnen zetten op verdubbeling van de brug over de ringvaart en de N207. Wij zijn verheugd dat u kansen ziet om ons idee om natuurherstel en opwekking van duurzame energie in het IJsselmeer te combineren. Wanneer wij dit op een zorgvuldige manier doen – rekening houdend met de openheid en natuurwaarden – meerdere vliegen in een klap slaan. Wij sparen het Noord-Hollandse landschap en de landbouwgrond, wij wekken grootschalig duurzame energie op, wij stimuleren lokaal eigenaarschap en wij geven een

725 impuls geeft aan de natuurwaarden in het IJsselmeer. De grote vraag voor ons is, u ziet kansen maar gaat u ook aan de slag met het idee? Graag horen wij dat van u. Toch ook wat kritische noten en een betreft de verbinding A8/A9. Het is goed dat er geld komt voor de leefbaarheid in

Krommenie en Assendelft. Er is een urgente noodzaak om de situatie voor de inwoners daar te verbeteren. Wij juichen toe dat u heeft aangegeven dat de Stelling van Amsterdam niet aangetast zal worden, echter, binnen deze kaders stelt u voor om wel de voorkeursvariant verder te onderzoeken. Beste dagdromers, dit is een doodlopende weg. Wij weten nu al wat het oordeel van ICOMOS is over de voorkeursvariant, verdiept of niet. Desondanks doorgaan met onderzoek naar alleen die voorkeursvariant is onverantwoord omgaan met belastinggeld. Over geld gesproken, wij denken dat u wel erg optimistisch bent. Er komt een tunnel in Broek in Waterland maar er is nauwelijks geld voor gereserveerd. U heeft grote ambities rondom de realisatie van het NNN, die wij toejuichen maar ook daarvoor is het budget beperkt. En tegelijkertijd zien wij dat u wat bokkesprongen heeft uitgehaald om geld tevoorschijn te toveren. U haalt wat reserves leeg, u rekent zich rijk met een taakstellende doorlichting van de begroting. Als wij ooit nog eens geen financiële onderbouwing hebben voor een idee, dan weet ik nu welke magische woorden ik kan gaan gebruiken. Wij horen graag een toelichting op een aantal specifieke keuzes. Waarom is de cofinanciering van het interbestuurlijk programma niet meer nodig? Waarom kan er 9,5 miljoen euro worden gehaald uit de reserve HOV 't Gooi en idem voor de Zuidtangent? Dan kom ik bij het grootste pijnpunt van dit akkoord voor ons, dat is de bezuiniging op het Faunafonds. U wilt de financiering van de transitie naar een duurzaam agrarische sector betalen door het eigen risico voor wildschade te verhogen. Wij vinden dit een stinkende sigaar uit eigen doos. We laten een klein aantal boeren opdraaien voor een transitie die in ons aller belang is en in plaats van te kiezen voor het steunen van agrariërs die hard werken en hun best doen om tegen de druk van de markt in te werken aan een meer natuurvriendelijke landbouw, legt u ze een boete op. En het was allemaal zo eenvoudig geweest. Het gaat over 2 miljoen euro per jaar. U had bijvoorbeeld de opcenten kunnen verhogen met 1%. 1%, dan hadden we nog steeds het laagste opcententarief van Nederland gehad. Mijnheer Loggen, waar was u toen dit werd besproken? En was het fixeren van die opcenten dan zo belangrijk dat u in ruil daarvoor de boeren een dreun wilde geven? Was het niet beter geweest als u dan toch iets wilt met het Faunafonds, dat gepaard te laten gaan met het subsidiëren van preventieve maatregelen? U gaat hier wat ons betreft veel te snel. Daarom een motie.

Motie 25/170619

Alternatieve financiering transitie duurzame agrarische sector

760 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 17 juni 2019*

Constateernde dat:

- *In het coalitieakkoord het voornemen staat om eigen risico bij faunaschade te verhogen tot 20% (pagina 19);*
- 765 - *Deze gelden volgens het akkoord ingezet gaan worden voor de transitie naar een duurzame agrarische sector;*
- *De financiële opbrengst van deze maatregel op 8 miljoen euro wordt begroot;*
- *Er 3.500 agrarische bedrijven in Noord-Holland zijn;*
- *De maatregel per ondernemer dus om veel geld gaat;*

- 770 - *Er in BIJ12 en G7-verband afspraken zijn gemaakt over het vergoeden van faunaschade (zie <https://www.biil2.nl/onderwerpen/faunazaken/tegemoetkoming-faunaschade/> en <https://www.ltonoord.nl/thema/omgeving/faunaschade/achtergrondinformatie>)*

Van mening dat:

- 775 - *Een transitie van de landbouw en het vergroten van de biodiversiteit in het belang is van alle Noord-Hollanders;*
- *Het niet gepast is een klein aantal ondernemers op te laten draaien voor de kosten van een ontwikkeling die de hele maatschappij aangaat.*

780 *Dragen GS op:*

Een andere financiering te zoeken voor de landbouwtransitie

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties CU, CDA

785

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

- De heer **KLEIN** (CU): Hoe deze coalitie omgaat met boeren, dat vinden wij exemplarisch voor een breder fenomeen. Het effect van beleid op onze inwoners lijkt grotendeels buiten beeld van deze
- 790 coalitie. In het hoofdstuk leefbaarheid en economie gaat het namelijk direct over economie en leefbaarheid wordt beperkt tot geluidsoverlast en milieu, maar leefbaarheid is toch veel meer dan gezondheid? Het hoofdstuk over Vitaal Landelijk Gebied gaat helemaal niet over vitaliteit, niet hoe het is om in dorpen te wonen, wat er nodig is om voorzieningen beschikbaar te houden, neen, in plaats daarvan heeft u het over bodemdaling, waterkwaliteit, duurzame landbouw.
- 795 Prachtig allemaal, maar geen van die maatregelen draagt bij aan de vitaliteit van het landelijk gebied. Dat vinden wij een gemiste kans en daarom een motie.

Motie 26/170619

Investeringen in vitaliteit platteland

800

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 17 juni 2019

Constateerende dat:

- *Hoofdstuk 4 van het coalitieakkoord de titel "Vitaal Landelijk Gebied" draagt;*
- 805 - *Geen enkele van de genoemde maatregelen in dat hoofdstuk bijdraagt aan de vitaliteit van het landelijk gebied;*
- *De nieuwe coalitie voornemens is een "Leefbaarheidsfonds" in te stellen;*
- *De voorbeelden die genoemd worden van maatregelen op basis van dit fonds alleen geluid en milieu betreffen.*

810

Van mening dat:

De vitaliteit van het platteland ook vraagt om investeringen in voorzieningen in dorpen.

En dragen GS op:

- 815
- *Het Leefbaarheidsfonds zo in te richten dat hieruit ook maatregelen betaald kunnen worden die de vitaliteit van dorpen en het platteland versterken;*
  - *Extra financiële middelen te zoeken om dit fonds te vullen*

En gaan over tot de orde van de dag.

820 *Fractie CU*

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

825 De heer **KLEIN** (CU): Dan als laatste thema, Schiphol. Het is ongetwijfeld de prijs van een compromis, maar hoe u over Schiphol spreekt, is toch wel uitermate tragisch. De eerste zin van het kopje over Schiphol rept over 'De mainport Schiphol'. Heeft u onder een steen geleefd? Is het rapport van de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur aan u voorbij gegaan? 'De Mainport voorbij' was de titel en geen enkele opmerking over het terugdringen van CO₂-uitstoot door de luchtvaart. Dat is een onverantwoorde ontkenning van de realiteit. U zegt bovendien aan te sluiten bij de landelijke discussie, dus als de minister zegt, groeien, gaat u mee. Hef ons dan op, zou ik zeggen. Daarom een motie.

830

Motie 27/170619

Afname uitstoot en geluidsoverlast Schiphol

835

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 17 juni 2019

Constateerende dat:

- 840
- *Het klimaat en de leefbaarheid belangrijke thema's van het nieuwe college zijn;*
  - *Het coalitieakkoord zegt dat Schiphol onder voorwaarden 'zich gematigd en in balans met de leefomgeving binnen de gemaakte afspraken kan ontwikkelen'(pagina 11).*

Overwegende dat:

- 845
- *Deze uitspraak uitermate vaag is;*
  - *Onze afspraken over klimaat en de zorg voor onze inwoners vereisen dat de CO₂-uitstoot en de geluidsoverlast afnemen.*

Spreken uit dat:

850 *De geluidsoverlast en de CO₂-uitstoot van Schiphol in de komende periode dienen af te nemen*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie CU

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

855

De heer **KLEIN** (CU): In deze bijdrage kwam het zoet voor het zuur, maar het laatste doet niets af aan onze positieve opmerkingen in het begin. Wij waarderen ook jullie ambitie om de samenwerking in PS te verbeteren en wij leveren daar vanuit de oppositie graag een bijdrage aan. U schrijft in uw voorwoord dat u dit akkoord vol trots presenteert en dat mag. Maar er is een

860 mooie Bijbeltekst: “Elk huis heeft zijn bouwer, maar God is de bouwer van alles.” Vrij vertaald naar deze context, zou ik zeggen, wij mogen ons inzetten voor een mooie provincie, jullie mogen zich inzetten voor een mooie provincie, maar ik geloof wel dat wij dat uiteindelijk doen in Zijn wereld en ik wens daarom van harte God’s zegen toe bij de uitoefening van uw taak.

865 Mevrouw **KOCKEN** (GL): Voorzitter. Het is eigenlijk wel fijn om voorafgaand aan mijn eigen ideeën over dit akkoord, van mijn – dat durf ik wel te zeggen – favoriete Statenlid te horen wat zijn recensie is. Het ging op onderdelen zo snel – misschien omdat de trein gehaald moest worden – dat ik niet alle vragen meteen heb genoteerd, dus ik heb ook niet overal een antwoord op, maar die had ik misschien ook niet gehad als u het langzamer had gedaan. Ik ga in mijn

870 tweede termijn hopelijk wat meer antwoorden produceren. Ik begin met wat ik sowieso van plan was te zeggen. Dat is dat wij na vier jaar oppositie voeren en kritiek leveren op de PvdA, D66, VVD en CDA opeens twee maanden geleden de kans kregen om de relatie te verbeteren en dat ging met vallen en opstaan, maar ik ben wel blij dat zij en wij hebben doorgezet, want er ligt wat ons betreft een prachtig akkoord. Wij gaan duurzaam doorpakken. Als je dit vergelijkt met het

875 akkoord van de afgelopen vier jaar, dan kun je goed zien wat voor verschil het maakt als GL meedoet. Er wordt harder gewerkt aan NNN, afgesproken is dat wij 3.000 ha nieuwe natuur gaan toevoegen en daarvoor worden middelen vrijgemaakt. Daarmee realiseren wij de helft van wat nog nodig is om het NNN in 2027 daadwerkelijk af te ronden. Ook zetten wij stevig in op het bevorderen van de biodiversiteit door een Masterplan biodiversiteit op te stellen, het aanjagen

880 van de transitie naar kringlooplandbouw zal daar een onderdeel van zijn, maar ook de bevordering van natuurinclusieve landbouw, duurzaam bermbeheer, beter waterbeheer, maatregelen in de veenweidegebieden en bescherming van de binnenduinrand zullen daaraan bijdragen. En wij verbreden de focus van primair auto naar auto, fiets en OV, ook wat betreft de beschikbare middelen. Daarbij kijken wij nadrukkelijk beter dan voorheen, naar het verbeteren

885 van leefbaarheid dat anders kan worden bereikt dan alleen met het aanleggen van nieuwe wegen. Wij zijn blij dat in het kader van de A8/A9 handhaving van de UNESCO-status van de Stelling vooropstaat en de leefbaarheidsproblematiek rond Krommenie en Assendelft zal in ieder geval op korte termijn op een andere manier het hoofd geboden worden. Ook bij de Duinpolderweg is in onze optiek een mooi compromis gevonden. Dat deel van het traject dat voor de ontsluiting van

890 Hoofddorp van groot belang is, zal worden gerealiseerd en voor het overige wordt ingezet op OV en fiets. Zo wordt Zaanse Hoek niet opgedeeld en veel minder natuurschade aangericht. Op Schiphol zal de provincie kritischer zijn, want anders dan de heer Klein het leest, zie ik het akkoord als een andere insteek. Volgens mij staat daar – want zo heb ik het afgesproken – dat pas als er substantieel minder overlast, minder uitstoot en minder risico’s zijn, wij verder kunnen

895 praten over de verdere ontwikkeling van Schiphol. En wij zetten in op meer internationale treinen, zodat er minder korte afstanden gevlogen hoeven te worden. Er komt meer geld voor cultuur en sport, wij zijn blij dat wij meer gaan investeren in de leefbaarheid van de provincie. Door sportclubs te verduurzamen, worden zij toekomstbestendig en door te bevorderen dat daar meer

kennis over LHBTI is, zullen sportclubs meer inclusief worden. Ook maken wij ruimte voor het
900 opwekken van duurzame energie, zeker in de vorm van wind op land, voor ons een heel
belangrijk keerpunt. Diverse initiatieven waar wij ons al jaren hard voor maken, kunnen eindelijk
worden gerealiseerd. Wij zullen ruimte bieden aan nieuwe vormen van duurzame energie, maar
wij spreken ons ook duidelijk uit tegen de vestiging van grootschalige biomassacentrales. Wij
905 zetten vol in op zon op dak en langs infrastructuur en waar wij twee vliegen in een klap kunnen
slaan, laten wij dat niet na, zoals rond Schiphol, waar wij een pilot zullen doen waardoor door het
toestaan van zonneakkers de ganzenoverlast kan worden teruggedrongen. En zo kan ik nog wel
wat punten noemen waar ik blij van word, maar het belangrijkste is dat duurzaamheid een
integraal thema is. Het is niet een aparte portefeuille, maar een onderwerp dat op alle terreinen
een rol speelt. Dat is pure winst en bittere noodzaak. De reden om te willen inzetten op
910 verduurzaming was misschien voor ons allemaal verschillend. Of het nu werkgelegenheid en
economische kansen biedt of misschien een verplichting is omdat Nederland nu eenmaal het
Klimaatakkoord of het Klimaatverdrag van Parijs heeft gesloten of omdat klimaatverandering zo
snel mogelijk een halt moet worden toegeroepen, duidelijk is dat wij allemaal hetzelfde doel
hebben. Ik ben blij vast te kunnen stellen dat deze coalitie zich daar hard voor gaat maken. Naast
915 de inhoud is er nog een ander punt dat voor mijn partij erg belangrijk is. Wij willen de komende
jaren de bestuurscultuur veranderen, wij sloten een akkoord dat veel ruimte geeft, ruimte voor GS
en dat geeft PS een belangrijke taak. Leden van GS, wees gewaarschuwd, mijn fractie zal naast
constructief zeker ook kritisch zijn wanneer dat nodig is. Wij twijfelen er niet aan dat dat voor
alle fracties zal gelden. Wij verheugen ons op dat debat. Het akkoord laat ook veel ruimte voor
920 initiatief, dat initiatief kan nadrukkelijk van elke partij komen. ik hoop dat wij de komende jaren
verschillend samengestelde meerderheden gaan zien met plannen die Noord-Holland mooier,
beter, groener, duurzamer en socialer zullen maken. Ik doe een nadrukkelijke uitnodiging aan
alle oppositiepartijen en logischerwijs nog explicieter aan degenen die dichtbij GL staan, de SP,
PvdD en CU, om samen te blijven werken en de verbinding te blijven zoeken. Lang leve het
925 politieke debat en het dualisme! Voordat ik afsluit, wil ik grote dank zeggen aan formateur Laura
Bromet, die ons zo ongelofelijk goed door dit proces heeft geleid. Die soms heel terecht zei,
meiden jullie doen echt te moeilijk nu, je kunt ook weleens wat toegeven, maar die toch ook
luisterde als wij dan soms weer antwoordden: Ja, daag, dit is voor ons veel te belangrijk, hier
kunnen wij niet mee thuiskomen. Het was voor ons een leerzaam en gelukkig ook een vruchtbaar
930 proces. Mijn allerhartelijkste dank daarvoor en ik denk dat ik ook een beetje namens mijn
aanstaande collega-coalitiepartijen spreek, want ik wil je straks graag nog iets overhandigen als
blijk van onze waardering. Daar zal ik u allemaal niet mee vermoeien. Wij gaan volgens mij nu
vier jaar duurzaam doorpakken.

935 De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Voorzitter. Als ik had geweten dat de formateur af en toe met de
dames van GL had gesproken dat ze te moeilijk deden, dan had dat misschien wat anders
gelegen, dat wisten wij uiteraard niet. Het was in ieder geval onderhandelen op het scherpst van
de snede, dat was spannend maar ook een genoegen. Er ligt een mooi coalitieakkoord vandaag
met als titel "Duurzaam doorpakken". Het is heel frappant, dat heeft wel een VVD-tintje, want
940 duurzaam doorpakken is namelijk de titel van het verkiezingsprogramma van de VVD in Zuid-
Holland. Wat dat betreft, hadden wij al een kleine voorsprong genomen. Voordat ik verder ga

over de inhoud van het akkoord, even terug naar het begin, de eerste poging tot coalitievorming. Dat was een valse start. Dat werd gedaan door de FvD, dat was toen de grootste partij en die had een informateur aangesteld. Dat ging helaas mis en dat was erg jammer, maar ik zeg het hier
945 nog maar een keer: dat lag niet aan de VVD. De VVD zag zeker mogelijkheden om eruit te komen. Wij dachten dat als wij keken naar het verkiezingsprogramma van FvD, dat er overeenkomsten waren en het is niet zo dat de VVD daar de stekker heeft uitgetrokken. Dit is wel breed uitgemeten in de media, maar ik hoop dat voor iedereen nu duidelijk is dat het niet aan de VVD lag dat die poging tot vorming van een coalitie faalde. Dat was het verleden, dan gaan we nu
950 naar het heden. Eerder deze vergadering hebben wij het gehad over Tata en over de grafietregens en daaruit blijkt maar weer eens welke belangrijke rol de provincie heeft. De provincie is erg belangrijk bij het onderhouden en behouden van een balans tussen economische bedrijvigheid en leefbaarheid. Dat is niet het enige gebied waarvoor de provincie heel belangrijk is, op heel veel gebieden blijkt dat de provincie van doorslaggevend belang is. De provincie is onmisbaar in het bevorderen van het welzijn en de welvaart van de inwoners van Noord-Holland en het waren juist de belangen van de Noord-Hollanders die bij ons voorop stonden toen wij deze onderhandelingen aangingen. Een paar van de belangrijkste uitgangspunten daarbij voor ons waren het realiseren van voldoende woningen naar behoefte, het bereikbaar houden van de provincie per auto, OV en fiets en het behoud van een level playing field voor landbouw en bedrijfsleven. Laten wij eens
960 kijken of wij onze uitgangspunten hebben behaald in het coalitieakkoord. Bij woningbouw zien wij een duidelijke verruiming van de mogelijkheden. Binnen de MRA, groot Amsterdam zeg maar, zullen wij de woningbouw aanjagen en daar worden ook middelen voor vrijgemaakt. Buiten de MRA komen er woonakkoorden waar alle relevante stakeholders aan bij zullen dragen. Het leidende principe daarbij zal zijn dat binnenstedelijk gebouwd wordt, maar om zoveel mogelijk ruimte te bieden, kan er ook gebouwd gaan worden aan de randen van dorpen en kernen. Wij hebben er vertrouwen in dat deze benadering obstakels zal wegnemen en wij verwachten hier een extra impuls voor de woningbouw van. Dan de bereikbaarheid van de provincie, ook wat dat betreft heeft het coalitieakkoord hele mooie punten in zich. Allereerst de A8/A9, dat blijft een prioriteit en de gekozen voorkeursvariant zal onderzocht en verder ontwikkeld worden. Ik hoorde
970 net de heer Klein zeggen dat hij vindt dat dat een dode mus is, wij denken dat dat niet het geval is. Wij proberen rekening te houden met de Stelling van Amsterdam en toch de A8/A9 aan te leggen door ondertunneling of een verdieping. Daar nemen wij de tijd voor om een balans te vinden tussen de aanleg van de A8/A9 en het behoud van de Stelling. Wij denken niet dat dat een of/of situatie is. De Duinpolderweg wordt aan de Noord-Hollandse kant gewoon uitgevoerd en wij gaan met Zuid-Holland in gesprek om te zien hoe wij de sprong over de ringvaart kunnen maken. Daarnaast komt er een ondertunneling bij Broek in Waterland, dat was een vurige wens van de bewoners en daar geven wij nu gehoor aan. Er komt extra geld voor het oplossen van de knelpunten bij Den Helder en in de Gooi- en Vechtstreek. Daarnaast dragen wij bij aan een nieuw project om de bereikbaarheid van de kust van Zuid-Kennemerland te vergroten, zodat op drukke stranddagen maar ook tijdens de formule 1 races daar een goede ontsluiting plaats kan vinden.
980 Wij gaan onderzoeken hoe wij de Houtribdijk kunnen opwaarderen. Ook komt er meer geld voor OV en fiets en het laatste punt dat ik wil noemen, is het doortrekken van de noord-zuidlijn naar Zaanstad en Purmerend. Als klap op de vuurpijl zullen deze maatregelen genomen worden zonder verhoging van de opcenten. Daarmee blijven de opcenten in Noord-Holland de laagste van

985 het land. Alles bij elkaar genomen is dit een VVD-waardige mobiliteitsagenda en al deze punten
en dat geldt ook voor de noord-zuidlijn, staan daadwerkelijk in ons verkiezingsprogramma en
daar zijn wij trots op. Over het level playing field voor de landbouw en het bedrijfsleven. Daar kan
ik kort over zijn. Er komt geen bovenwettelijke regelgeving, dus geen kop op het landelijk of
990 Europees beleid. Daar waar er ambities zijn op dit gebied, gebeurt dat door te stimuleren,
ondersteunen en aanjagen. Om verandering te bewerkstelligen gaan wij niet uit van dwang,
schuld en boete, maar juist van verleiding, initiatief en beloning en dat is juist een heel liberaal
principe. Uiteraard staan er nog veel meer goede punten in het coalitieakkoord, maar ik laat het
hier even bij, want ik ben benieuwd naar wat de andere partijen vinden.

995 De **VOORZITTER**: Dan is het de maidenspeech van mevrouw Nanninga.

Mevrouw **NANNINGA** (FvD): Voorzitter. Wij leven hier in een volwassen democratie en
kinderachtige zelf feliciterende spelletjes hebben hier wat mij betreft geen plaats. De burgers van
Noord-Holland hebben ons niet gekozen om hier beleefdheden uit te wisselen, maar om kritisch
1000 te zijn en het debat te voeren. In dat kader wil ik u verzoeken af te zien van de afspraak om niet
te interrumperen als u daar behoefte aan heeft. Ik betwijfel of u na afloop van mijn bijdrage zult
willen applaudiseren, maar als u dat voelt, dan mag dat natuurlijk. Goed, wij gaan kijken naar dit
akkoord van de Frankensteincoalitie. Het is een vreemd gedrocht van niet bij elkaar passende
onderdelen, met grove steken aan elkaar genaaid en met een onheilig akkoord kunstmatig leven
1005 in geblazen. Het is een geforceerd samengaan van GL en VVD met daarbij de onvermijdelijke
PvdA, die een baantje kan regelen als beloning voor de uiterst onbeschofte en beslist niet
verbindende mijnheer Tekin en de politieke Barbapapa, genaamd D66. Geen enkele duidelijke
overtuiging, maar glibbert moeiteloos in iedere politieke constellatie, hup, hup in de gewenste
vorm, Barbatruc. De VVD heeft natuurlijk gelijk gehad. Een stem op de VVD is een stem voor GL.
1010 Dit fletse akkoord is vlees noch vis, het is iets waar de klimaat neutrale vegetariërs van GL vast
heel blij mee zijn, maar de Noord-Hollander zit niet te wachten op een vegetarische brei. De
Noord-Hollanders stemden veel rechtser dan dit akkoord en opvallend meer antikartel, op FvD
natuurlijk, maar ook op de PVV, de PvdD, 50plus/PvdO en DENK. Wij zien in dit hele akkoord een
welhaast religieuze benadering van de zogenaamde klimaatproblematiek, dogmatisch heeft alles
1015 in dit verhaal, van wonen tot en met de spreekwoordelijke inkoop van paperclips wel een
klimaatparagraafje. De energietransitie behelst de aantoonbare onzin als windmolens, maar ook
gevaarlijke kwakzalverij, zoals zonnepanelen op het water. Funest voor vogels en waterleven.
Ook wordt nergens duidelijk wat Frankenstein bedoelt met 'waardevolle landbouwgrond'. Voor
ons is alle landbouwgrond waardevol. Wij vragen ons dus af wat dat is en wij roepen
1020 grondbezitters op om nooit of te nimmer in te stemmen met windmolens en zonnepanelen
daarop. Wij missen de ware innovatie inzake de energie, onderzoek naar thorium zien wij niet
terug en wij zien ook weinig steun voor de reactor in Petten, die bijvoorbeeld medisch belangrijke
isotopen produceert. Er is 35,5 miljoen euro als post voor het klimaatakkoord begroot en slechts
400.000 voor energie-infrastructuur. Dat is opmerkelijk, want wij zijn heel blij met een punt in
1025 het akkoord, namelijk de datacentra, maar die datacentra lusten erg veel stroom, die kunnen wij
niet opwekken, transporten of genereren met drijvende zonnepanelen met dode eenden eronder.
De EU-cofinanciering voor al deze flauwekul is ons een doorn in het oog, met iedere euro vanuit

1030 Brussel moet er immers heel veel invloed naar Brussel en de burger heeft daar grosso modo bar
weinig mee op. Ondernemers die meedoen aan idealistische progressieve plannen krijgen volop
subsidies, de gewone hardwerkende ondernemers en boeren die niet vanuit die eco-ideologie
handelen, niet. Er is dus sprake van concurrentievervalsing op basis van ideologie door deze
coalitie. Dan de burgerparticipatie. Wij zien niks terug van D66 in dit akkoord en dat is logisch,
want ze staan nergens voor, hup, hup, weet u nog? Maar ze schitteren door afwezigheid als het
gaat om het enige punt waar ze ooit smoel hadden: het referendum. De vorige coalitie maakte
1035 zich er hard voor. Het ligt instap klaar, het kan zo worden ingevoerd, maar het is geruisloos uit
het akkoord verdwenen. Barbatruc.

De **VOORZITTER**: U heeft er zelf om gevraagd.

1040 Mevrouw **ZAAL** (D66): Bent u ervan op de hoogte dat we vorig jaar nog een
referendumverordening hebben aangenomen?

De **VOORZITTER**: Even voor alle duidelijkheid, dit is de wens van mevrouw Nanninga en zij heeft
de Statenleden uitgedaagd om tijdens haar maidenspeech als daar behoefte aan was, te
1045 interrumpere en mevrouw Zaal maakt daar nu gebruik van.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Bent u ervan op de hoogte dat we vorig jaar nog een
referendumverordening hebben aangenomen waarbij D66 een belangrijke rol heeft gespeeld en
zoals gezegd, in het hoofdlijnenakkoord blijft het huidige beleid gewoon bestaan, als we daarvan
1050 niet afwijken. Hoe had u het anders gezien? Hadden wij het referendum opnieuw ter discussie
moeten stellen als het een goede verordening is?

Mevrouw **NANNINGA** (FvD): Dank voor deze interruptie, een hele goede vraag. Zoals ik zei, u
verdient credits voor de vorige bestuurstermijn om daar de wetgeving hapklaar neer te leggen,
1055 maar dan moet u het niet over burgerparticipatie hebben, want daar hebben wij het ook met zijn
allen over. Dus die omissie in het akkoord constateer ik wel degelijk. Als er zoveel nadruk wordt
gelegd op burgerparticipatie, dan zou dat woord referendum veel vaker kunnen terugkomen bij
het plaatsen van zonnepanelen en het plaatsen van windmolens, etc. Wij zien het als een omissie.
Op infrastructuur zoals de VVD zichzelf complimenteerde, hebben ze inderdaad wat
1060 binnengesleept, maar hoe teleurstellend is het dat er weer geen goed doorwrocht besluit ligt over
de Duinpolderweg, een twistpunt dat ook de formateur al noemde. Er worden geen knopen
doorgehakt. Dan de woningnood. De nadruk ligt op de bouw van sociale huurwoningen die
uiteeraard ook weer klimaatneutraal en circulair moeten zijn en nauwelijks een voorstel voor
woningen voor de middenklasse of voor samenwerking met projectontwikkelaars. De behoefte
1065 aan woningen moet nog onderzocht worden, staat er ergens, maar wij hebben als FvD wel een
vaag idee of er behoefte is aan woningen. U niet? Gek genoeg is er wel aandacht voor expats die
een huis zoeken en verder veel vage termen als aanjaagteams en bouwambassadeurs. Ik kom uit
Amsterdam en een PvdA-wethouder uit de tijd dat de PvdA nog sociaal was, zei ooit: "In geluk kun
je niet wonen." Afijn, het akkoord ligt er nu, Frankenstein komt tot leven en de Noord-Hollandse
1070 burger krijgt de nodige duurzame en CO2-neutrale flauwekul voor de kiezen. Er zijn wat dik

betaalde baantjes verdeeld en wij gaan de komende jaren zien hoe de VVD zijn ziel verder verkwaanselt aan de klimaathysterie. Wij hebben er zin in. Wij zorgen wel voor de realiteitszin en wij kijken enorm uit naar de volgende verkiezingen.

1075 De **VOORZITTER**: Heel sportief. Mevrouw Nanninga, bij de volgende maidenspeech respecteren wij natuurlijk dat wij niet interrumpen, maar dit was uw uitdrukkelijke wens.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Voorzitter. Toch wel weer een bijzonder moment, mijn derde coalitieakkoord in deze periode waarvan de eerste als lijsttrekker. Het waren bijzondere weken.

1080 Het was een mix van relatietherapie, theater, een week met je schoonfamilie in een stacaravan en een etentje met vrienden, maar het resultaat mag er zijn. Wij hebben een prachtig coalitieakkoord. Het verkiezingsprogramma van D66 heette: Bouwen aan de toekomst, dat was even een potentiële titel voor het coalitieakkoord, maar ik heb toen eerlijk opgebiecht dat het ons verkiezingsprogramma was. De VVD heeft dat gewoon achtergehouden, dat zegt ook weer iets

1085 over de relatie. Wij hebben campagne gevoerd voor een groene toekomst, waarin energie duurzaam wordt opgewekt, iedereen kan wonen waar hij of zij wil, de bodem niet langer daalt en de biodiversiteit juist stijgt. Met het coalitieprogramma Duurzaam doorpakken nemen wij belangrijke stappen richting deze mooie toekomst voor iedere Noord-Hollander. Wij gaan 35 miljoen euro investeren in het klimaat, bovenop de middelen die wij in de vorige periode al met

1090 motie 110 hebben vrijgemaakt. De kaders voor wind op land worden in de MRA gewijzigd zodat er meer ruimte komt voor windenergie op land. Ook voor zonneparken blijft er ruimte op land, daken en op water. De NNN wordt versneld afgemaakt en daar bovenop wordt geïnvesteerd in het stopzetten van de bodemdaling, de biodiversiteit en de verduurzaming van de landbouw. Hiermee kunnen we echt werk maken van de transitie naar de kringlooplandbouw, een

1095 uitdrukkelijke wens van D66. Deze transitie wordt uitgewerkt in een voedselvisie waarbij onderwijs en arbeidsmarkt nauw worden betrokken. Wij zijn heel blij dat er een verschuiving heeft plaatsgevonden van investering in de weg naar OV en fiets. Inderdaad, de modal shift stond er oorspronkelijk in, maar onze CdK heeft de 'Duidelijke Taal Deal' ondertekend en wij hadden het gevoel dat niemand wist wat modal shift zou betekenen en toen is het gesneuveld, maar het

1100 blijft een mooi woord. Er is in het akkoord veel ruimte voor ondernemerschap en innovatie, er wordt niets verboden of verplicht, wij gaan verleiden. Ondernemers, inwoners en gemeenten worden gestimuleerd om duurzame kansen te grijpen. De provincie ondersteunt hen daarbij, zowel met informatie, zoals het Servicepunt Energie, als met financiën, de innovatiefondsen komen ook in deze periode weer terug. De inbreng van D66 is erg goed terug te vinden in

1105 Landschap en Cultureel erfgoed. Vier jaar geleden hebben wij de onderwaterarcheologie geïntroduceerd. Daar werd een beetje lacherig op gereageerd, intussen hebben wij een kano en een jurk, er wordt nog steeds wat lacherig op gereageerd, maar weten ook heel erg veel meer van de geschiedenis van Noord-Holland en wij zijn blij dat de inzet wordt voortgezet. Nu was er weer zo'n moment, toen kwamen wij met de linedijken, ook daarvan dacht iedereen, wat is dat dan en

1110 wat ga je daarmee doen. Dat zijn de dijken van de Stelling van Amsterdam. In de vorige periode hebben wij goed geïnvesteerd in de forten, die zijn bijna allemaal gerenoveerd en D66 wilde heel graag dat ook het landschap daartussen een impuls krijgt. Wacht maar over vier jaar als daar die knotwilgen staan en wij met de fractie elke zes weken de knotwilgen moeten knotten, dan gaan

wij daar een hoop plezier aan beleven. Andere verkiezingsbeloften die wij met dit akkoord
1115 inlossen, is de ondertunneling bij Broek op Langedijk, geld voor de natuurvrijwilligers, behoud
van de Stelling van Amsterdam, de A8/A9, geluidschermen langs de Rijkswegen, zoals de A27 en
de spitspont bij Velsen. Zijn wij dan overal blij mee? Natuurlijk hebben wij dingen ingeleverd of
beter gezegd, dingen aan andere partijen gegund. Wat ons betreft hadden de opcenten best
omhoog gemogen. Ook zitten wij wat strakker in de kerntaken dan onze coalitiepartners. Sport,
1120 bibliotheken, doelgroepenbeleid, wat ons betreft hoort dat niet in de provincie thuis, maar het is
ook niet zo dat je van deze zaken zegt: wat vervelend dat wij dat doen. Je wordt ook niet op
straat aangesproken met: "goh, wat naar dat u de opcenten niet heeft verhoogd." Over bouwen in
het groen en het bouwen van schuilstallen zullen wij scherp toezien dat dit alleen gebeurt onder
de voorwaarden zoals in het akkoord geformuleerd. Alleen als het niet binnenstedelijk kan, als
1125 het circulair is en indien het landschappelijk ingepast kan worden, waarbij een advies van de ARO
noodzakelijk is. Eigenlijk wijkt het niet veel af van het huidige beleid, maar wij zullen goed in de
gaten houden dat het gaat om daadwerkelijke behoefte en niet om eigendomsplanologie zoals
mevrouw Geldhof dat de afgelopen periode heeft gedaan. Wij hebben zin om dit coalitieakkoord
uit te voeren, niet alleen met de vier partijen met wie wij intussen echt heel graag samenwerken,
1130 maar ook met ondernemers, gemeenten, inwoners, maatschappelijke organisaties en dit akkoord
geeft daar ook ruimte voor. En ook voor u als PS-leden. Het is een hoofdlijnenakkoord en ik zie
uit naar uw initiatieven. U kunt rekenen op een kritische noot van D66 en verschillende mooie
voorstellen. Als enige lijsttrekker van deze coalitie ga ik straks daar zitten, terwijl de andere drie
in dat vak plaatsnemen. Ik heb toch het gevoel dat wij uit elkaar gaan, maar ik heb er veel zin om
1135 de kaderstellende en controlerende rol in de Staten te nemen. De uitvoering van het akkoord laat
ik over aan Jack van der Hoek, een benaderbare bestuurder die continuïteit, kennis en kunde met
zich brengt en zal zorgen voor de nodige nadruk op democratische vernieuwing in het dagelijks
bestuur. Wij sluiten een periode af, waarin wij twee gedeputeerden hadden. De installatie van Jack
van der Hoek betekent voor ons afscheid van Joke Geldhof. Wij gaan nog uitgebreid afscheid
1140 nemen, maar je was een geweldige bestuurder. De moeder van het landschap, de moeder van de
Omgevingsvisie, de koningin van de Stelling van Amsterdam en de Hondsbossche en Pettemer
Zeewering en voor mij persoonlijk een voorbeeld, een rolmodel en een vriendin. Bedankt voor al
je inzet voor Noord-Holland. Zij heeft zich 20 jaar ingezet voor deze provincie, ik denk dat velen
van ons daar nog lang over gaan doen.

1145

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter, wij zijn blij met het akkoord, een blijdschap die niet alleen
gevoed wordt door de concrete afspraken die erin staan, maar zeker ook door de manier waarop
het tot stand is gekomen. Een proces dat lang niet altijd gemakkelijk was – ofschoon de
schoonfamilie in de caravan toch wel iets verder ging dan ik het zelf beleefd heb – maar dat wel
1150 gekenmerkt werd door de wil en bereidheid om niet alleen naar de eigen politieke winst te
streven, maar ook elkaars belangen ruimte te geven. Wie deze vier partijen bij elkaar ziet, hoeft
geen politicoloog of helderziende te zijn om te weten dat er verschillen tussen ons zitten, soms
zelfs hele grote verschillen. Maar wij hebben ook veel gemeen en daarvan staat de wens om het
beste te bereiken voor onze inwoners, het landschap, natuur, ondernemers, agrariërs, dorpen en
1155 steden voorop. Vanuit die gedeelde overtuiging zijn wij de onderhandelingen ingegaan en tot dit
akkoord gekomen en ja, wij zijn blij met dit akkoord. Een paar onderdelen wil ik er extra

uitlichten, niet compleet maar deze zijn wel van groot belang voor ons. Voor ons was en is leefbaarheid een belangrijk thema. Hoe zorgen wij er met elkaar voor dat een gezonde leefomgeving het uitgangspunt is en maatregelen genomen worden om dat voor onze inwoners te bereiken. De discussie aan het begin van deze vergadering staat overigens ook in dat licht. Wij zijn blij met de extra inzet en middelen daarvoor. Bijvoorbeeld het leefbaarheidsfonds dat op hele korte termijn verlichting moet brengen voor de inwoners van Krommenie en Assendelft langs de N203. Wonen is een thema waar wij ons altijd hard voor hebben gemaakt. Volkshuisvesting vraagt om een extra stevige impuls. Daarom zijn wij blij met de bouwambassadeur en het uitbreiden van de flexibele schil, want daarmee kunnen gemeenten geholpen worden om zachte plannen sneller hard te maken en vastgelopen projecten vlot te trekken. Allemaal zodat we sneller meer woningen gaan krijgen. De verruiming in Noord-Holland-noord geeft dorpen in het landelijk gebied de ruimte om bij te bouwen. Kleinschalig, klimaatneutraal en circulair voor de lokale behoefte en met respect voor het landschap, maar wel ter versterking van de leefbaarheid. Rond OV-knooppunten krijgen gemeenten de ruimte om te bepalen wat en hoeveel zij willen bijbouwen zolang er maar lokaal draagvlak voor is. In de MRA is er binnenstedelijk voldoende ruimte om te bouwen en dat is soms uitdagend en lang niet altijd gemakkelijk, maar wel noodzakelijk en door dat binnenstedelijk te doen, kan er optimaal efficiënt gebruik gemaakt worden van duurzame mobiliteitsoplossingen zoals fiets en OV. De versterking van de duurzame mobiliteit is een van de zaken waar wij graag mee aan de slag gaan. Het perspectief fiets – ik kan hier oud-Statelid Marieke van Duijn niet onvermeld laten – schreeuwt om uitvoering en wij zijn trots dat er extra budget naartoe gaat en dat een aantal doorfietsroutes op korte termijn wordt verbeterd. Ook hopen wij de komende periode verder stappen met het OV te kunnen zetten, zowel in de vorm van kleinschalige lokale oplossingen als in de vorm van grote ambities als onderzoek naar het doortrekken van de noord-zuidlijn. De inzet op verduurzaming in de provincie, meer ruimte voor windenergie in de MRA en zorgvuldige toepassing van zon maar ook het opzetten van de geo-alliantie, zodat de voordelen van aardwarmte niet gemonopoliseerd worden maar een eerlijke verdeling krijgen. Het inzetten op de productie van waterstof, niet alleen in het NZKG-gebied maar juist in de Noordkop waarmee Den Helder een stevige economische en werkgelegenheidsimpuls kan krijgen. Het zijn voorbeelden van hoe deze coalitie onze provincie klaar wil maken voor de toekomst en de klimaatdoelen van Parijs wil halen. De inzet op de versterking van de natuur, bijvoorbeeld door uitbreiding van het areaal NNN en het Masterplan biodiversiteit, aanpak bodemdaling, verbetering waterkwaliteit, het gaat om veel meer dan een mooi Noord-Holland. Het gaat over een gezonde leefomgeving, waar onze inwoners en bezoekers van kunnen genieten, terwijl wij ondertussen bijdragen aan de instandhouding van soorten die onder druk staan. Wij blijven de partij van de verheffing, daarom zijn wij blij dat wij afspraken hebben kunnen maken over de kerntaken plus – waar D66 minder fan van was maar toch ook wel fijn vindt – als cultuureducatie, bibliotheekwerk, sport en acceptatie en emancipatie van LHBTI+ binnen de sport. Wat als een rode draad door alle dossiers loopt is dat wij dit doen vanuit een stevige overtuiging van het belang van diversiteit en inclusiviteit. Dat onderstrepen wij door wat wij doen op de arbeidsmarkt, bij scholen en sportverenigingen en bij de totstandkoming en uitvoering van ons beleid. Wij hopen Noord-Holland de komende vier jaar verder te brengen, samen met onze coalitiepartners GL, D66 en de VVD, maar zeker ook samen met andere partijen in PS en bovenal samen met de inwoners en

1200 organisaties en ondernemers die onze provincie tot die bruisende parel tussen Noordzee en IJsselmeer maken. Wij zijn zeker niet de partij die zegt dat er niets goeds uit de VVD komt, vandaar dat wij de titel duurzaam doorpakken van harte omarmen. Dus, nu aan de slag.

1205 De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter. Wij beginnen vanavond natuurlijk met de felicitaties aan de coalitiepartijen en de beoogde gedeputeerden in het bijzonder en wij bedanken formateur Laura Bromet voor haar werk. Wij hebben het af en toe mogen volgen in de formatievlogs en wij begrijpen dat er heel veel vergaderd is en dat heeft geleid tot het akkoord Duurzaam doorpakken. Wat ons betreft een mooie alliteratie van het duurzame van GL en het doorpakken van de VVD en duurzaam is het akkoord zeker, maar doorpakken zie ik eigenlijk niet terug. Dit college van onderzoekers lijkt alles opnieuw te gaan onderzoeken. Er staan heel veel zinnen in het akkoord waarvan je je afvraagt: en hoe dan? Hierover zullen wij nog vele schriftelijke vragen stellen om duidelijkheid te krijgen voor onze inwoners. Waar duidelijk niet op wordt doorgepakkt is mobiliteit. Waar VVD-gedeputeerde Post zich tien jaar lang sterk heeft gemaakt voor grote infrastructurele projecten, gaat een aanzienlijk deel van haar werk nu de prullenbak in. Voor de 1215 Duinpolderwegverbindingen worden de OV-doelen en de fietsdoelen wel gerealiseerd, dat is positief. Het CDA heeft altijd gepleit voor zowel OV als wegen in dit gebied, maar met de tekst van het akkoord vraag ik mij af of die balans er nog wel is. De regio maakt zich inmiddels ernstig zorgen en uit kritiek op de bestuurlijke betrouwbaarheid van de provincie. De discussie over de voorkeursvariant heeft jaren geduurd en was eindelijk afgerond en dreigt nu weer helemaal 1220 opnieuw te worden overgedaan. Of lees ik dat verkeerd, vraag ik de onderhandelende partijen, want met een greep uit de reserve voor dit project van maar liefst 79 miljoen euro lijkt het onvermijdelijk dat van uitstel afstel komt. Is dat waar de VVD zijn handtekening onder heeft gezet? Voor de verbinding A8/A9 geldt eigenlijk hetzelfde. Er zijn dermate veel onderzoeken en beperkende voorwaarden toegevoegd dat ik mij afvraag of we over vier jaar ook maar iets zijn 1225 opgeschoten met deze weg. Wij onderzoeken maar door zonder door te pakken of is dat juist de bedoeling? Als doekje voor het bloeden krijgen de inwoners van Krommenie en Assendelft alleen een speeltuin uit het leefbaarheidsfonds, maar wanneer komt echt schone lucht en verkeersveiligheid of moeten ze spelen met een mondkapje op? Ook de tunnel in Broek in Waterland is genoemd, maar er worden maar zeer beperkt financiële middelen voor vrijgemaakt. 1230 Een dergelijke tunnel kost al snel 40 miljoen euro. Waar wordt dat geld vandaan gehaald of is het een loze belofte zonder financiële dekking? Echt doorgepakkt wordt er ook niet op windmolens. Ik verbaas mij over het lelijke politieke compromis wat daarover is terug te vinden in het akkoord. Het windmolenbeleid verandert, maar alleen in de MRA. Daarmee laat de VVD alle kiezers en de gemeenten in de MRA waar zij de grootste werd, keihard in de steek. Gooise Meren, Wijdmeren, 1235 Huizen, Laren, Blaricum, Hilversum, Bloemendaal, Heemstede, Beemster, Amstelveen, Ouder Amstel en ook alle kiezers waar de VVD achter FvD de tweede werd: Haarlemmermeer, Uithoorn, Aalsmeer, Purmerend, Uitgeest, Wormerland, Velsen, Zandvoort, Oostzaan, Landsmeer, ze hebben niets aan de VVD op dit punt. De inwoners van al deze gemeenten krijgen te maken met extra windmolens, want midden op de Dam of in de Zuidas zullen ze wel niet komen en dat 1240 terwijl de VVD had beloofd geen enkele nieuwe windmolen op land te plaatsen in Noord-Holland. Met een snelle klap om GL van dienst te zijn, 100 windmolens te bouwen in Noord-Holland, is de VVD al zijn kiezers in alle genoemde gemeenten in de MRA vergeten. Dat is jammer, want

1245 waarom niet kiezen voor een compromis op inhoud? Een goed kader maken voor wind- en zonne-
energie, industriegebieden, langs infrastructuur en op locaties waar draagvlak is, binnen en
buiten de MRA. Dat zorgt voor een evenwichtige spreiding en voor een echte verandering van het
windmolenbeleid. Een gemiste kans. Dit is een lelijk politiek compromis zonder visie. Voor mijn
partij misschien wel het belangrijkste onderwerp is de woningparagraaf. In de pers heeft de altijd
positieve woningbouw wethouder Jelle Beemsterboer hoopvol gereageerd op de plannen. Ik hoop
dat met hem, ik hoop dat we daarvoor meer gaan zien van de nieuwe gedeputeerde dan nu in het
1250 akkoord staat. In de MRA wordt het huidige beleid voortgezet, maar juist dat beleid heeft geleid
tot gigantische prijsstijgingen in de steden, waardoor wonen voor de leraar en de politieagent
onmogelijk is geworden. Uit alle onderzoeken blijkt dat er structureel te weinig wordt gebouwd.
En ja, er is enige ruimte om te bouwen aan de rand van stad en dorp buiten de MRA, dat is ook
echt nodig voor de leefbaarheid, maar ook hier staan veel beperkende voorwaarde zoals
1255 kleinschalig en het continueren van het langdurige gesoebat over het aantonen van de vraag naar
woningen. Ik hoop ook met de nieuwe filosofie van de Omgevingsvisie dat hier echt verandering
in komt en dat de nieuwe gedeputeerde de randen van dit akkoord opzoekt en hier wel echt
doorpakt. Wij zullen dit op de voet volgen en regelmatig om een update vragen. Ook de
landbouwsector wil ik nog noemen. Voor de landbouw is duurzaam doorpakken helaas duurzaam
1260 afpakken geworden. De sector krijgt een extra last van 8 miljoen euro om de oren door het
verhogen van het eigen risico in het Faunafonds. De zogenaamde prikkel die er vanuit moet gaan
waarmee boeren zelf de ganzen gaan verjagen, is volstreekte onzin. Alsof boeren prikkels nodig
hebben om hun gewassen te beschermen. Wat krijgt de sector terug voor deze extra last van 8
miljoen euro? Eigenlijk niets, in ieder geval nauwelijks financieel. Mijn collega Klein heeft hiervoor
1265 namens ons beiden een motie ingediend. De grote uitdagingen waar de sector voor staat, want
die zijn er wel degelijk, hebben meer ondersteuning nodig dan wat er nu wordt geboden. Wij
hopen dat de beloften over bodemdaling waargemaakt worden met een realistisch aanpak
waarbij ook andere oplossingen worden meegenomen zoals onderwaterdrainage en dat die
aanpak vooral met de sector wordt aangepakt, want ik begrijp tot mijn spijt dat de sector bij het
1270 tot stand komen van het akkoord niet is uitgenodigd. Bij alles wat er in het akkoord staat, is er
over de sector gesproken en niet met de sector. Ik hoop dat dit geen voorbode is van de nieuwe
bestuurscultuur van dit college. Het akkoord staat vol veranderingen voor de landbouw, die de
sector van dit college veelal zelf en zonder hulp moet oppakken. Over de richting vindt u ons aan
uw zijde, maar niet op deze manier, niet met het duurzaam afpakken van financiële
1275 ondersteuning bij een sector die het toch al moeilijk heeft. Overigens een kleine tekstuele
wijziging waarvoor wij geen amendement zullen indienen. Wijzig alsjeblieft op pagina 20 het
zeven jaar oude begrip Agriport in het huidige gebruikelijke Greenport. Is er dan niets waarover
wij tevreden zijn? Zeker wel, wij zijn heel content met de gelden die zijn vrijgemaakt voor cultuur
en sport. Dat geeft smoel aan de provincie, zorgt voor betrokkenheid en bevordert de identiteit
1280 van Noord-Holland. Een identiteit waar wij allemaal in mooie brede diversiteit van onze bevolking
trots op mogen zijn en de vrijgemaakte gelden voor deze programma's zijn meer dan wij hadden
kunnen dromen en dat is goed. Ook de inzet en uitbreiding van het HIRB-programma en de extra
gelden voor het mkb, de motor van de economie, juichen wij van harte toe. Wij zien uit naar de
uitwerking van deze regeling. Ook de blijvende ondersteuning van de vrijwilligers in het groen
1285 vinden wij mooi. Het zijn vrijwilligers die kracht geven aan onze samenleving. De paragraaf over

recreatie en toerisme is veelbelovend, ook daar zien wij uit naar de uitwerking. Tot slot een terechte paragraaf over de bestuurscultuur. Bij de presentatie van het akkoord was daar veel aandacht voor. Gelijktijdig ben ik de afgelopen dagen veelvuldig benaderd door organisaties uit het maatschappelijk middenveld, partijen die beroepsgroepen en inwoners vertegenwoordigen.

1290 Helaas stuk voor stuk partijen die niet zijn uitgenodigd voor een gesprek terwijl ze dat vier jaar geleden wel waren. Vanmiddag is een brief gestuurd door het Economisch Forum, waarin zij aangeven dat deze coalitie een valse start heeft gemaakt. Ik wil een partij in het bijzonder noemen, een partij die zich grote zorgen maakt, Dorpswerk Noord-Holland. Deze organisatie zet zich al jaren succesvol in voor de leefbaarheid van het platteland en kreeg vier jaar terug opnieuw

1295 een subsidie voor de periode 2015-2019. In het nieuwe akkoord staat hier niets over en de partij vraagt zich af of deze subsidie blijft bestaan. Er is immers geen structureel geld voor. Ik sluit af. ik zal hier op deze avond ondanks een akkoord waar ik veel op aan te merken heb, toch als gelukkig man weggaan als duidelijk is dat Dorpswerk Noord-Holland zijn werk gewoon kan voortzetten met subsidie van de provincie. Kunnen de partijen van de nieuwe coalitie daar

1300 helderheid over verschaffen?

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter. Wij hadden net nog even een discussie over knotwilgen en of je die nou elke twee of drie jaar of zes weken moet gaan knotten. Zes weken was het niet. Het is een slim akkoord. De een zal zeggen, voor ieder wat wils, wij zeggen: te veel water bij de wijn,

1305 want wij hebben nog iets meer dan twee termijnen van PS om de eerste doelstellingen van Parijs te halen. Duurzaam doorpakken is inderdaad wat wij moeten doen, want als wij nu willens en wetens foute keuzes blijven maken die de toekomst in gevaar brengen en onze leefomgeving aantasten en vasthouden aan fossiele energiebronnen, dan is de vraag, hoe gaan wij dit uitleggen aan de komende generatie? Daarom neem ik u mee in wat er allemaal niet klopt aan dit akkoord.

1310 Ik zal ook een aantal lichtpuntjes noemen. Dat het klimaat hoofdstuknummer 1 heeft gekregen wil niet zeggen dat dit ook prioriteit nummer 1 is. Een eerlijk, haalbaar en betaalbaar energieakkoord zal niet voor iedereen automatisch zijn. Vervuilers zullen moeten gaan betalen. Op sommige plekken zal het daardoor onbetaalbaar worden en zal men moeten gaan zoeken naar de duurzame keuzes. De vervuiler in de breedste zin van het woord zal moeten opdraaien

1315 voor de kosten van vee-industrie, landbouwgif tot de auto. Daarbij is het vasthouden aan het huidige niveau van opcenten niet haalbaar als je kijkt naar de impact op het milieu, het klimaat en de ruimte die auto's opslokken. Zeker degenen met de hoogste wegenbelasting zouden hiervoor moeten opdraaien. De verkeerde keuzes zien wij ook terug bij Schiphol. De coalitie heeft er bewust voor gekozen om nationaal niveau richtinggevend te laten zijn, hoewel wij zien dat wij

1320 op regionaal niveau de luchtvervuiling en overlast ervan zullen ondervinden en die is niet gering. De levensverwachting voor inwoners in dit gebied is van vier maanden tot ruim een jaar korter. Daarbij draagt de luchtvaart op dit moment voor 5% bij aan de CO₂-uitstoot en dat zal in de komende jaren alleen maar meer worden. Daarom zijn wij voorstander van het vervangen van vluchten door de trein, mits deze ruimte niet opgeslokt wordt door intercontinentale vluchten.

1325 Die zijn niet alleen winstgevender voor de luchtvaartmaatschappijen, maar zijn ook veel vervuilerder. De ene beweging vliegtuig en trein kan niet zonder minder vliegen. Dat laatste is cruciaal en ontbreekt in het akkoord. Wat geldt voor de luchtkwaliteit en CO₂, geldt ook voor vogels, zoogdieren, insecten en het bodemleven, dat zo belangrijk is en smacht naar ruimte voor

1330 een gezonde omgeving. In 2018 moet er ruim 52.000 ha EHS aanwezig zijn, zei de coalitie van VVD, PvdA, CDA en GL in 2009. Met de ruim 3.000 ha die nu genoemd staat, komen wij nog niet in de buurt van het oorspronkelijke aantal, sterker nog, het is bijna vijf keer te weinig. Dit is zo hard nodig, want de natuur staat meer en meer onder druk. Zo laat ook het IBPES-rapport zien, dat de stand van de biodiversiteit beschrijft. Het roer moet drastisch om, we kunnen niet meer slechts rommelen aan de marges. De grote oorzaken voor het verlies van biodiversiteit liggen in het gedrag van mensen zelf. Laat de nieuwe coalitie dat goed onthouden de komende jaren. Het toestaan van ondernemerschap in recreatiegebieden die veelal onderdeel uitmaken van NNN, zal die druk alleen maar verder opvoeren. Dan de roze olifant die wij al jarenlang zagen aankomen en meerdere malen voor hebben gewaarschuwd, de PAS is niet meer. Paniek en de heer Carton (PvdA) stelt schriftelijke vragen over de gevolgen voor de bouwplannen en de wegen en projecten voor de komende jaren en hoe deze dan toch uitgevoerd kunnen worden zonder de PAS. Tijdens het schrijven van het coalitieakkoord was deze al weer achterhaald voordat deze gereed was, want de A8/A9, Duinpolderweg, onzinnige projecten kunnen terecht niet meer en andere projecten zullen eindelijk eerst natuur moeten gaan herstellen voordat projecten doorgang kunnen vinden. Een gemiste kans dat dit niet in het akkoord is geregeld. Het laatste punt dat ik wil noemen, is de bestrijding van de invasieve exoten, de overlast wordt meestal ervaren als de natuur niet in balans is. De beste bestrijding van exoten is niet bestrijden, maar zorgen voor zo min mogelijk menselijk ingrijpen en daarmee stabiliteit. Vooral dit punt is voor de PvdD onacceptabel in het coalitieakkoord, dat overigens ook goede punten bevat. In 2011 hadden wij het al over zonnepanelen bij Schiphol. In 2010 hebben wij actie ondernomen om schuilstallen voor dieren in de kale weilanden mogelijk te maken dat het toen helaas niet gehaald heeft maar nu wel in het coalitieakkoord staat. Verder zijn er nog een aantal andere goede punten, verzet tegen grootschalige biomassacentrales, goed beheer van faunapassages, de bermen natuurvriendelijker maken, biologische bollen, natuureducatie, het verbeteren van dierenwelzijn in de landbouw en de voedselvisie opstellen en niet te vergeten, geld voor opvangcentra van wilde dieren. Het geraamde bedrag is wat weinig aangezien de dieren die daar geholpen worden, door menselijk toedoen over het algemeen in de problemen zijn gekomen. Bij de uitwerking zullen wij hier vast op terugkomen en wij denken heel graag mee met de uitwerking van al die punten. U snapt hoe verheugd wij zijn dat dit alles wel het akkoord heeft gehaald, maar er mist ook veel: einde aan de intensieve veehouderij, afschaffen van de jacht en de plezierjacht in het bijzonder. Een onderwerp overigens dat door de informateurs Bromet en Mooij op geheel eigen wijze werd begrepen. Er blijft dus ruimte over om te praten de komende jaren en dat zullen wij ook actief gaan doen, zowel richting de oppositie als de coalitie, want onze keuzes nu moeten wij niet alleen nu maar ook in de toekomst kunnen uitleggen. Wij wensen de nieuwe gedeputeerden veel voorspoed met een groot aantal onderdelen van dit akkoord. Ik kan mij nog goed herinneren dat de heer Loggen de uitwerking over de veenweidebodemdaling begon uit te leggen en ik kan mij niet anders voorstellen dan dat gedeputeerde Rommel dat met dezelfde inzet overneemt en ook nog vaak de PvdD gaat vragen om advies. Wij zien ook de enorme inspanning die gedeputeerde Tekin doet voor de gezondheid in de IJmond. Zonder hem was het RIVM-rapport er niet geweest. Natuurlijk ook de heer Van der Hoek en mevrouw Pels hebben prettig samengewerkt de afgelopen jaren en wij gaan ervan uit dat dat de komende jaren weer gaat gebeuren. De zwaarste portefeuille heeft waarschijnlijk de heer Stigter. Onze keuzes die hij mag

1375 uitvoeren, zullen ertoe moeten leiden zodat wij later aan de volgende generaties kunnen uitleggen en dat wij zullen zeggen, het was spannend maar wij hebben de transitie op tijd voltooid en wij hebben niet alleen de Parijsdoelen gehaald, maar ook de opwarming van de aarde behapbaar gehouden, de dieren en de natuur ruimte gegeven, het is mooi geworden. Om dat te ondersteunen heb ik vijf boekjes, die ik straks aan de fractievoorzitters van de coalitiepartijen zal overhandigen, waarbij ik de deeleconomie van harte promoot. Ik heb ook een boekje voor de voorzitter, omdat u sturing mag geven aan dit college met deze uitdagingen.

1380 De **VOORZITTER**: Dank u wel. De titel is: 'Hoe gaan wij dit uitleggen?' Toepasselijk.

1385 De heer **DEEN** (PVV): Voorzitter. Wij hebben het hier over het nieuwe coalitieakkoord en er is in ieder geval alles aan gedaan om dit akkoord geen afspiegeling te laten zijn van de verkiezingsuitslag en dat is op zich redelijk gelukt. Ook voor de VVD is de lokroep van het pluche onweerstaanbaar geweest en zodoende zijn wij gekomen tot een volledig links college. Een college waarin zelfs een gedeputeerde door mag gaan die heeft gezegd er niet te zullen zijn voor de PVV en FvD, omdat deze partijen hem nou eenmaal niet liggen. Een kwart miljoen kiezers in Noord-Holland weten in ieder geval dat ze niet worden gehoord en vertegenwoordigd door de heer Tekin. Fijn dat wij weten waar wij aan toe zijn, maar jammer genoeg een stuk afbraak van onze mooie democratie. Over de inhoud. Wij zijn blij dat participatie weer gaat worden toegepast de komende vier jaar. Dat er blijkbaar eindelijk iets gaat gebeuren met de stem van de inwoner, dat zal ook nodig zijn want veel mensen zullen te maken krijgen met weer meer windmolens in de achtertuin want dit college gaat wind op land weer bevorderen. Het oude beleidskader wordt aangepast, de ellende, de kosten, de schade aan de natuur en vervuiling van de natuur zijn 1395 blijkbaar nog niet groot genoeg. En dan wordt er toch maar mooi gesproken over een groen en duurzaam akkoord. Ook zonne-energie in het IJsselmeer behoort tot de opties, wederom een grote aantasting van de natuur en de leefomgeving, maar volgens het akkoord gaat dit zorgen voor een betere bodemkwaliteit en biodiversiteit. Wij zullen zien. Ook wordt gesproken over innovatie om de energietransitie vorm te geven. Echter geen woord wordt er gerept om te 1400 onderzoeken of kernenergie, de enige echte duurzame vorm van energieopwekking, een rol kan gaan spelen. Waterstof wordt als een oplossing aangedragen. De enorme gevaren en andere nadelen die deze oplossing met zich meebrengt, blijven echter onderbelicht. Mobiliteit. De verbinding A8/A9 loopt in ieder geval vertraging op. Dat vinden wij jammer maar hopelijk leidt het toch tot een acceptabele oplossing op korte termijn, ook wordt er opnieuw gekeken naar de 1405 mogelijke oplossing in de Bollenstreek. De Duinpolderweg zoals in de voorlopige voorkeursvariant genoemd, lijkt er in ieder geval niet te komen. Dat is op zich goed nieuws, want wij hebben ons altijd uitgesproken voor het toepassen van lokale oplossingen voor deze problemen. Ook wordt er in het akkoord aandacht besteed aan het enorme woningtekort, een van de grootste problemen waarmee wij te maken krijgen de komende vier jaar. Dat is op zich 1410 positief, maar op dit belangrijke punt wordt helaas weer niet doorgepaktd. Zo worden alleen gemeenten buiten de MRA in de gelegenheid gesteld om als dat nodig is, buiten de kernen te bouwen. Dat kan alleen zeer beperkt en woningen moeten volledig klimaatneutraal en circulair gebouwd worden en ook nog landschappelijk goed inpasbaar zijn. Met zulke wurgende en krankzinnige criteria kan ik voorspellen dat er genoeg gemeenten zullen zijn die daardoor niet

1415 voldoende betaalbare huur- en koopwoningen kunnen bouwen. Tot slot zouden wij een reactie willen op een drietal vragen. De eerste is dat met een structurele bijdrage gaat worden geanticipeerd op de bereikbaarheid tijdens grote evenementen en dan doel ik met name op de komst van de F1 in Zandvoort. Hoe gaat deze bijdrage er inhoudelijk uitzien? Er is 4 miljoen euro gereserveerd voor cofinanciering van EU-projecten. Hoe is dit bedrag tot stand gekomen en waar
1420 bestaat het uit? Ook wil het college graag dat de ambtelijke organisatie een afspiegeling is van de Noord-Hollandse samenleving met onder andere eerlijke arbeidsvoorwaarden. Moeten wij constateren dat er tijdens het vorige college dan geen eerlijke arbeidsvoorwaarden waren? Ook graag een reactie van het college. Samengevat, er worden weer vele miljoenen euro's Noord-Hollands belastinggeld door het afvoerputje gespoeld voor de duurzaamheidswaanzin en de
1425 energietransitie. De portemonnee van de burgers en ondernemers wordt de komende vier jaar volledig geleegd. Wij zullen er alles aan doen om dit te voorkomen, want de Noord-Hollanders verdienen beter.

De heer **SMALING** (SP): Voorzitter. Wat vinden wij van het coalitieakkoord? Door een neutrale bril
1430 bekeken denk ik dat jullie er best een goed stuk van hebben gemaakt, al is het niet gemakkelijk om met vier partijen die over de flanken behoorlijk verschillen, tot een akkoord te komen en ik denk dat het erg groen is, niet vreselijk links maar als je kijkt naar de VVD, dan denk ik dat jullie er met elkaar best iets van gemaakt hebben wat een compliment verdient. Als SP heb ik dan meteen commentaar want dat bent u van ons gewend. Het is jammer, wij zijn bij u op audiëntie
1435 geweest en mijn kleine broertje Everduim was er ook bij, toen hebben wij gezegd, er wonen 2,5 miljoen mensen in de provincie en dat zijn hele verschillende mensen die in Amsterdam, andere steden en op het platteland wonen en laat die diversiteit doorklinken in het verhaal. Dat proberen jullie wel maar ik vind het nog niet echt overtuigend. Als ik kijk naar de eerste paragraaf over klimaat, dat vind ik goed dat jullie dat gedaan hebben, dan zou je die thema's die daar
1440 langskomen, niet alleen op petajoules en megawatt en percentages moeten rubriceren, maar ook op: snappen de mensen wat wij willen, is het voor hen acceptabel, wat is draagvlakgevoelig en wat niet, want dat hebben wij nagelaten, niet alleen wij maar ook op Rijksniveau is dat nagelaten. Daarom zit FvD hier met 9 en inmiddels 8 mensen in deze Staten, omdat hun grote leider via allerlei flauwekul de mensen een verhaal op de mouw heeft gespeld, dat er helemaal geen
1445 klimaatprobleem is met 0,00007%, er is gewoon gecherrypicked uit rapporten van toonaangevende klimaatpanels en daar hebben wij u aan te danken, wat ik trouwens fijn vind want dat is democratie en daarom zullen wij hier vier jaar het debat voeren over dit soort onderwerpen. Je zou in de klimaatparagraaf ook moeten kijken wat zijn echt de pijnpunten, waar lopen de mensen tegenaan dat ze zeggen, waarom zeggen mensen, weg met die flauwekul. Dat
1450 is in eerste instantie alles wat te maken heeft met verduurzaming van woningen en dat komt niet terug in de sfeer van, krijg de mensen mee. Ik ken heel veel voorbeelden de afgelopen jaren ook waarbij appartementencomplexen, sociale huurwoningen zijn verduurzaamd en waarbij de huurverhoging uiteindelijk hoger was dan de verlaging van de energiekosten. Mensen die toch al moeite hebben met rondkomen en die daar tegenop lopen, die denken, hallo zeg, u weet het,
1455 vertrouwen komt te voet en vertrekt te paard en krijg die mensen nog maar eens terug aan boord. Dat geldt ook voor wind op land en of dat nou verruimd wordt of niet, oké, daar liggen wij niet van wakker, maar kijk vooruit, want wind op land heeft veel mensen pijn gedaan, in deze

provincie recent het meeste in de Wieringermeer maar in Drenthe en Groningen zijn hele grote fouten gemaakt in de manier van het realiseren van die windprojecten. Daar moeten wij heel erg voor oppassen. De biomassacentrale in Diemen moet er gewoon niet komen, de nadelen zijn zo gigantisch, niet alleen omdat het verbranden van houten pallets van over de hele wereld ridicul is, maar ook de fijnstofeffecten van die biomassacentrales, dat kan gewoon echt niet. Het is niet duurzaam en het voelt ook niet duurzaam. De invoer van hout voor kolencentrales, dat is wat mij betreft een parlementaire enquête waard, want er is 4 miljard euro SDE-subsidie in deze onzin gegaan. Wat dat betreft sta ik bijna aan de kant van FvD en PVV als het gaat om onzinnige maatregelen, dus mijn oproep is, rubriceer die maatregelen, wat krijg je gemakkelijk bij de bevolking op tafel en wat niet. Verduurzaming van woningen. Praat ook eens met de Woonbond, tegenwoordig zit daar een directeur die heet Paulus Jansen, die was wethouder in Utrecht en die weet bijna alles. Dan ruimtelijke ordening. Ook daar is participatie cruciaal en ik zou de collega's willen oproepen, als wij de Omgevingsverordening behandelen, laten wij dan goed kijken hoe de participatie daarin is geregeld. In de nationale Omgevingswet is dat een paragraaf in het omgevingsbesluit en daar staat toch vrij losjes geformuleerd wat die participatie nou eigenlijk is. Het komt er wel heel erg op aan of je dat helemaal vrijlaat of dat je dat tot op zekere hoogte vastlegt, want als je het vrijlaat, dan kan iedere initiatiefnemer op zijn of haar manier zeggen van, ik heb participatie geregeld. Dan kan een formulier met informatie door de brievenbus bij wijze van spreken genoeg zijn en dat is denk ik niet de participatie die wij moeten voorstaan. Ruimtelijke ordening is onze hoofdtaak. Alles wat wij doen aan mobiliteit, wonen, natuur, faunabeheer is onderdeel van ruimtelijke ordening, dus daar wil ik nu alvast aandacht voor vragen en binnenkort gaan wij dat behandelen. Wat goed in het akkoord uitkomt maar nog wel extra aandacht zou mogen krijgen, is de samenhang tussen de dynamiek van grote complexen in de provincie. Ik was vrijdag op werkbezoek bij het Havenbedrijf, hartstikke leuk, maar dan zie je hoe belangrijk het voor hen is dat hun dynamiek en de dynamiek van de gemeente Amsterdam en de directe omgeving voortdurend in samenhang worden gezien. Ik merk dat u daar aandacht aan heeft besteed, maar dat vergt het kijken op verschillende schalen en het kijken op provincieschaal is aan ons, maar wij moeten kunnen verkleinen naar de gemeenten en het Havenbedrijf en ook in de tijdschalen, want sommige acties kunnen pas over 10 of 20 jaar ingaan en een groot bedrijf aan het Noordzeekanaal of het IJ heeft een tijdhorizon nodig om bepaalde veranderingen goed te kunnen meenemen in hun planning. Verder aanjaagteams en bouwambassadeurs in de woningparagraaf, daar ben ik ook niet zo heel blij mee, een beetje D66-ideetjes waarschijnlijk. Ik zou toch vooral nog wat meer teksten willen zien over sociale huurwoningen. Er staat ergens een zin over de sociale huurwoningen. Hebben jullie op de laatste dag gedacht, oh, sociale huurwoningen, anders krijgen we gezeik met de SP of zo, want er staat verder helemaal niks in op dat vlak wat enige visie uitstraalt. Dat geldt overigens ook voor de seizoensarbeiders of Oost-Europese arbeiders en hun woningbehoefte. Over verkeer is veel te zeggen. Onze buslijnen komen nergens terug, in plaats daarvan 'mobility as a service'. Ik snap ook niet waarom dat in het Engels moet. Is dat omdat Mobiliteit Als Dienst MAD is als afkorting? Maar de realiteit waar wij steeds voor pleiten, zorg ervoor dat mensen die buiten de directe nabijheid van een bushalte wonen, dat kan wat ons betreft echt niet. 300 tot 400 m is de maximale afstand waarbinnen iemand een bushalte moet aantreffen. Op de A8/A9 zullen wij terugkomen. Wij vragen ons af, de leefbaarheidsvoorzieningen voor Krommenie, kan dat niet een

deel van het probleem wegnemen? A8/A9 verdiepen, ondertunnellen, misschien maar hoeveel gaat dat kosten en hoe combineer je dat met het handhaven van de Stelling van Amsterdam in zijn positie als UNESCO werelderfgoed? Dat zien wij nog niet goed. Schiphol ook een beetje vaag, wij volgen het Rijksbeleid. Uiteraard, het Rijk gaat over Schiphol, maar je zou als provincie daar
1505 toch een wat uitgesprokener positie in kunnen opnemen. En de ganzen die wij dan met zonneweiden daar gaan verwijderen, waar blijven die ganzen dan? Worden die toegevoegd aan de ganzen van de heer Heijnen of gaat zich een nieuw ecologisch evenwicht instellen? Dat zien wij ook niet zo gauw terug. Wat zuidwest Noord-Holland betreft, vinden wij toch wel jammer dat vrij veel aandacht gaat naar het avontuur van de Formule 1 wat in Zandvoort gaat plaatsvinden. Wij
1510 hebben net kunnen checken, het goedkoopste kaartje wordt 140 euro en een passe-partout wordt 510 euro en dan moet je er ook nog zien te komen. Het vergelijken van F1 met SAIL Amsterdam vinden wij totaal niet op zijn plaats, want SAIL Amsterdam is goed te bereiken en de schepen die daar liggen, stoten nog geen honderdste deel van een racewagen uit. Nog een paar dingen tot slot. De PAS is niet meegenomen, maar die kwam waarschijnlijk net nadat het akkoord
1515 geschreven was. Ik had eigenlijk wel behoefte aan een extra paragraaf, ik zal er geen motie voor indienen, want dat vind ik niet zo gepast bij een debat over zo'n document dat er net is, dus die vraag ligt er ook. En geen woord over de Pallas reactor in Petten, dat verbaast mij ook, want het is toch wel een groot ding. En ten slotte, het was ook op Nieuwsuur deze week, wij hebben een inwoner in Enkhuizen van 84 en die man heet Simon Groot en die heeft de World Food Prize
1520 gewonnen en dat is niet zo maar een medailletje, dat is een gigantische prijs, een beetje de Nobelprijs voor de landbouw. Dat is een van onze Noord-Hollanders, een groentezaadveredelaar die grote delen van Afrika en Azië heeft geholpen aan beter producerende groenten waardoor mensen betere voeding kregen en deze man is een van de spelers in West-Friesland die ervoor heeft gezorgd dat West-Friesland wereldwijd een agrocluster van gigantisch formaat is. Dat wil ik
1525 even gezegd hebben, want daar moeten wij trots op zijn. Het is maar een onderdeel van de landbouw als geheel, maar even een ode hier aan Simon Groot nu het kan.

De **VOORZITTER**: Dank u wel en er is een felicitatiebrief met bloemen toegestuurd, want daar zijn wij zeker trots op.

1530

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Voorzitter. Het is mij een eer en genoeg om hier vanavond te mogen spreken over het coalitieakkoord. Vol enthousiasme begonnen we te lezen en met spanning keek ik uit naar de plannen voor de ouderen in onze provincie. Ik pakte mijn telraam en ging het woord ouderen zoeken en wat schetst mijn verbazing? Nul keer. Wij hadden
1535 toch verwacht dat het nieuwe college de steun van onze partij graag had willen hebben, maar er is helemaal niets over terug te vinden over wat u voor de senioren in de provincie zou willen doen. En waar ouderen totaal niet genoemd worden, krijgt het thema klimaat de volle aandacht. Het woord duurzaam staat er namelijk 10 keer in, want ook Noord-Holland wil het beste jongetje van de klas zijn. Maar vinden wij het klimaat dan niet belangrijk? Natuurlijk wel, maar wij vinden
1540 niet dat dit ten koste mag gaan van alles. Door het beste jongetje van de klas te willen zijn, wordt er veel geld uitgegeven aan een weg waarvan wij niet weten waarheen die leidt. Al dat geld wordt niet gestoken in gezondheids- en ouderenzorg, bereikbaarheid om maar eens wat te noemen. Die belangrijke en diepmenselijke thema's mogen nooit lijden onder de klimaatambities, want daar

1545 liggen onze zorgen. Het nieuwe college lijkt zelfs op het college van Amsterdam, net zoveel
linkse hobby's. Een opvallende belofte uit het akkoord is dat de provincie de regie naar zich
toetrekt in het doortrekken van de noord-zuidlijn. Daar zijn wij uiteraard positief over, maar wij
plaatsen er ook kanttekeningen bij. De noord-zuidlijn heeft in Amsterdam voor veel ellende
gezorgd. De lijn is namelijk ten koste gegaan van het fijnmazige OV-netwerk waarvan veel
1550 ouderen afhankelijk zijn. Haltes, lijnen, verbindingen, dienstregelingen in sommige wijken zijn
totaal verdwenen. Ouderen zijn daardoor geïsoleerd geraakt en raken vereenzaamd. Dat is bij
ons een zeer grote zorg die wij hier willen uitspreken. De leegloopgebieden moeten beter
bereikbaar worden en blijven voor bedrijven die zich in de provincie willen vestigen. De bedrijven
en bijbehorende banen hebben wij heel hard nodig. Kan de coalitie de garantie geven dat het
doortrekken van de noord-zuidlijn niet ten koste gaat van het fijnmazige OV-netwerk? Gaat u met
1555 20 miljoen euro van het OV-fonds zorgen dat er geen haltes meer verdwijnen? En deelt het
college onze zorgen dat de leegloopgebieden bereikbaar moeten blijven? De krimpgebieden
moeten we juist versterken, maar dan lees ik dat deze coalitie bouwen in het groen wil toestaan.
Dat is natuurlijk de gemakkelijkste manier om dorpen en steden uit de grond te stampen op
goedkope grond. Wij vinden dat de VVD zich meer zou moeten inspannen om de krimpgebieden
1560 te versterken en de broodnodige bedrijven naar deze gebieden te lokken. Graag vragen wij ook
aandacht voor de kleinschalige woonvormen voor ouderen. Wij willen in de hele provincie
verzorgingstehuizen nieuwe stijl naar het voorbeeld van het Ben Oude Nijhuis in Rotterdam.
Kleinschalig, meer aandacht tegen eenzaamheid en zonder duur management. Dat is keihard
nodig. Mensen die echt niet langer thuis kunnen blijven wonen omdat het hen te zwaar wordt,
1565 kunnen nergens terecht. De verpleeghuizen die er nog zijn, nemen geen mensen meer op omdat
er geen personeel te vinden is. Ziet de coalitie hier een voortrekkersrol voor de provincie? Om de
gemeenten te bewegen hierin mee te gaan. Wij willen van de provincie de meest
ouderenvriendelijke provincie van Nederland maken, meer geschikte woningen en kleinschalige
zorgwoningen, bereikbare gezondheidszorg in de buurt, bus- en tramhaltes op loopafstand en
1570 voldoende bankjes en openbare toiletten. Het aantal 50- en 60-plussers in de provincie neemt de
komende jaren fors toe en ouderen blijven steeds langer thuis wonen en willen zo lang mogelijk
zelfredzaam zijn. Obstakels om goed deel te kunnen nemen aan de samenleving, moeten zoveel
mogelijk weggenomen worden. Noord-Holland moet een paradijs voor de ouderen worden.
Omdat de eerste klap een daalder waard is, dien ik vandaag mijn eerste motie in.

1575

Motie 28/170619

Noord-Holland, de meest ouderenvriendelijke provincie

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 17 juni 2019

1580

Constateerende dat:

*Diverse Nederlandse steden zich aangesloten hebben bij de Age Friendly Cities van de
Wereldgezondheidsorganisatie (WHO);*

1585

Overwegende dat:

- *In de hele provincie het aantal inwoners boven de 65 plus sterk toeneemt;*

- *Ouderen steeds langer thuis blijven wonen;*
- *Eenzaamheid een groot maatschappelijk probleem is;*
- *Veel ouderen zo lang mogelijk zelfredzaam en veerkrachtig willen zijn, ondanks*
1590 *toenemende kwetsbaarheid;*
- *Ouderen geconfronteerd worden met obstakels om deel te kunnen nemen en bij te*
kunnen dragen aan de samenleving;
- *De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) een gestructureerd kader heeft opgesteld*
1595 *om inzicht te krijgen en te komen tot meer ouderenvriendelijke omgevingen.*

Van mening dat:

De provincie kan bijdragen aan het verbeteren van de fysieke en sociale omgeving van ouderen zodat zij op een prettige en waardevolle manier langer zelfstandig kunnen blijven wonen en deel kunnen nemen aan de samenleving.

1600

Spreken uit:

- *Te inventariseren in hoeverre de provincie Noord-Holland al invulling geeft aan het*
kader ouderenvriendelijke omgeving van de Wereldgezondheidsorganisatie en waar
de ontwikkelkansen liggen;
- *In samenspraak met ouderenbonden te inventariseren welke knelpunten worden*
1605 *ervaren en deze te prioriteren*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie 50plus/PvdO

1610

Ook willen wij dat Noord-Holland het predicaat dementievriendelijke provincie krijgt. Daarom de volgende motie.

Motie 29/170619

1615 Noord-Holland, dementievriendelijke provincie

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 17 juni 2019

Constaterende dat:

- *Dementievriendelijke gemeenten en provincies zich richten op het zo lang mogelijk*
1620 *laten meedoen van mensen met dementie in de samenleving;*
- *Ruim 22.000 mensen in Noord-Holland de steunbetuiging hebben getekend van*
samendementievriendelijk.nl.

1625 *Van mening dat:*

De groep Noord-Hollandse dementerende mensen door bezuinigingen niet mag worden vergeten en dat we deze doelgroep optimaal moeten ondersteunen om zo lang mogelijk veilig en zelfstandig in de eigen leefomgeving te kunnen blijven wonen.

1630 *Spreken uit:*
Het college te verzoeken ervoor te zorgen dat Noord-Holland het predicaat
dementievriendelijke provincie krijgt

en gaan over tot de orde van de dag.

1635 *Fractie 50plus/PvdO*

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

1640 De heer **EVERDUIM** (DENK): Voorzitter. Ik houd het kort en krachtig, want er is voldoende
gezegd. Ik ga het houden bij waar ik van houd, de mens. Dit coalitieakkoord is op grote lijnen
mooi en bij deze wil ik alle coalitiepartijen feliciteren. Het is links, klopt, vind ik ook fijn, maar er
wordt wel een goocheltrucje uitgevoerd, namelijk de illusie van inclusie, want waar men stellig
refereert naar uitsluiting en discriminatie in de sport en acceptatie van LHBTIQ+ zie ik nergens
1645 het woord racisme staan. Het tegengaan van racisme is namelijk heel erg belangrijk binnen de
sport en onze maatschappij, een gemiste kans als wij het hebben over doorpakken. Dat is
misschien het probleem aan de linkerkant, prachtige woorden over duurzaamheid en klimaat en
participatie en over inclusie, maar er echt op doorpakken bij inclusie zie ik niet echt gebeuren in
dit akkoord. Er wordt geïnvesteerd in bereikbaarheid door het OV maar er wordt geen rekening
1650 gehouden met OV-armoede. Wederom een gemiste kans en wederom de illusie van inclusie. Het
OV-fonds, ik zou graag zien dat hierin rekening gehouden zal worden met de OV-armoede en
hetzelfde in het akkoord, daar waar wij zeggen, uitsluiting, durf leiderschap te tonen en zeg
gewoon racisme, dat is wat ik mis. Ik zal kritisch blijven kijken naar de haalbaarheid van het
klimaat en de duurzaamheidsagenda omdat ik op momenten het gevoel krijg, ik denk dat ik de
1655 jongste ben van onze klas en dan kom ik op werkbezoek bij Tata Steel en dan schrik ik mij een
hoedje, want we krijgen natuurlijk windmolens in Noord-Holland en tijdens zo'n gesprek werd
gezegd: 100 windmolens en ben je het daarmee eens? Dan hoor ik bij Tata Steel dat zij de
windmolens maken. Ik schrok, de grootste CO2-uitstoter van Nederland maakt dus ook de
windmolens die wij nodig hebben. Toch een tikkeltje contradictie. De investeringen in cultuur en
erfgoed vind ik mooi, maar de onderbouwing wederom, de illusie van inclusie. Ik kan er in details
1660 op ingaan, maar ik ga dat vandaag niet doen, maar ik ga het wel in de gaten houden. We gaan
wel investeren in cultuur en in erfgoed, maar zit daar ook diversiteit in en houden wij daar
rekening met culturele diversiteit? De investering in economie en werkgelegenheid vinden wij
prachtig, maar wederom is hier de onderbouwing een illusie van inclusie, want daarin zijn de
woorden van diversiteit eigenlijk een soort van leeg kader. Ik hoopte op een sociaal technisch
1665 verhaal, ik heb dat in het begin ook aangegeven, ik hoopte dat wij het misschien anders konden
doen. Ik was vanmiddag te gast in Amsterdam, met onze voorzitter, bij 'WeMake The.City' en er
sprak een prachtige man over hoe wij binnen de instituties, binnen de basis kunnen gaan en zo
onze samenleving kunnen veranderen, maar dan moeten wij welwillend zijn, dan moeten wij
durven leiderschap te tonen. Dus ik hoopte op wat minder dinosaurustactiek, maar dat heb ik
1670 niet gezien. Vooral nog wil ik via deze weg alle coalitiepartijen heel veel succes wensen en ik
houd u in de gaten.

De **VOORZITTER**: Ik ga nu schorsen tot 22.15 uur, dan geef ik de coalitiepartijen even de
mogelijkheid om af te stemmen wie waarop gaat antwoorden. Dan zal mevrouw Pels als eerste
1675 het woord krijgen om de algemene vragen te beantwoorden en vervolgens de vier coalitiepartijen
volgens de verdeling die straks gemaakt wordt. De vergadering is heropend. Een kleine wijziging
en dat komt wellicht de tijd ten goede en dat is dat mevrouw Pels namens de coalitiepartijen zal
proberen met een antwoord te komen op de eerste termijn en daarna kijk ik of er bij de overige
partijen behoefte is om in tweede termijn nog iets te zeggen, maar ik geef nu het woord aan
1680 mevrouw Pels namens de coalitiepartijen.

Mevrouw **PELS** (GL): Voorzitter. Dank aan alle Statenleden en partijen voor de complimenten maar
natuurlijk ook aan de oppositie, dank voor jullie kritiek want wij zullen dat de komende jaren nog
vaak waarderen dat jullie je zo inzetten voor onze provincie, de tijd nemen om alles te lezen wat
1685 wij produceren en daar jullie politiek oordeel over te vellen. Ik ga algemeen reageren, want als we
elke politieke vraag gaan beantwoorden, dan zitten wij hier nog erg lang met zijn allen. Dat is
ook gelijk te relateren aan hoe wij het akkoord hebben opgesteld. Wij hebben ook op basis van
de input van verschillende oppositiepartijen gekozen voor een hoofdlijnenakkoord, een akkoord
wat ruimte geeft aan heel PS om straks mee te denken en mee te werken aan de uitwerking. Dat
1690 maakt dat dit stuk zich niet heel erg goed leent voor moties, want zelfs al tijdens het proces was
het zo dat wij dan tegen elkaar moesten zeggen, ja, maar nu schiet je weer te veel in detail. Dat
is niet de bedoeling van ons akkoord, dat hebben wij niet afgesproken. Wij hebben met elkaar
besproken dat wij op dit moment de moties niet zouden kunnen verwerken in het akkoord,
omdat dat geen recht doet aan hoe wij het akkoord zien, maar dat wij tegelijkertijd heel graag
1695 juist wel op het moment dat de inhoud van de moties aan bod komt omdat wij dat beleid
bespreken, wel heel graag met jullie het gesprek aan willen gaan. De details volgen nog en wij
zijn benieuwd naar jullie input. Daarnaast is het ook zo dat een aantal keren is gezegd, het staat
er niet in, bijvoorbeeld doen wij dit nog, gaan wij nog verder hiermee en dat past ook niet bij ons
hoofdlijnenakkoord om alles te gaan noemen. Dat was soms ook wel lastig, natuurlijk, dat is heel
1700 fijn dat wij dat al deden, kunnen wij dat niet herhalen? Maar dat is niet de aard van ons akkoord.
Dus voor iedereen die zich daar zorgen over maakt, herhaal ik nogmaals: staand beleid is staand
beleid. Dat wat niet verandert is in ons akkoord, zal de komende tijd niet veranderen. Dan de
vragen over financiën. Ik denk dat die het beste op hun plek zijn in de uitwerking van de
begroting en om enige zorgen over hoe wij tot deze middelen zijn gekomen, weg te nemen, dit
1705 gebeurt, dat is ook staand beleid en daarom staat het er niet in, conform het bestaande financiële
beleid dat wij hebben. Dan resteert nog dat wij graag al jullie opmerkingen de komende tijd dan
dus nogmaals horen, maar zeker nu goed gehoord hebben en zullen meenemen in het werk dat
voor ons staat en dat het akkoord – ook al lijkt dat misschien niet voor iedereen zo – toch echt
wel voor alle Noord-Hollanders is.

1710

De **VOORZITTER**: Is er nog behoefte aan een tweede termijn?

Tweede termijn

1715 Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Voorzitter, ik wil mijn ongenoegen uiten over het summiere antwoord dat wij krijgen op al onze vragen die wij hebben gesteld. Moties die zijn ingediend, wij hebben ons voorbereid en je krijgt, het past nog niet. Dan denk ik, dit kan toch niet waar zijn? Je kunt toch niet de hele oppositie het veld in sturen van, nou ja, wacht nog maar eventjes af. Dat is het ongenoegen dat ik kwijt wilde.

1720

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij over tot stemming over de ingediende moties. Mevrouw Pels gaat nu terug naar de bekende plek. Als eerste breng ik in stemming motie 24. Stemverklaringen?

1725 Mevrouw **KOCKEN** (GL): Onze stemverklaring geldt eigenlijk voor alle moties die worden ingediend. Wij hebben ze niet op de inhoud beoordeeld maar zijn van mening dat ze bij de onderwerpen zodra ze inhoudelijk ter sprake komen, kunnen worden ingediend en zullen er dan met alle bereidwilligheid naar kijken. Om die reden stemmen wij op dit moment tegen alle ingediende moties.

1730 Mevrouw **ZAAL** (D66): Dat geldt voor ons ook. Ik zou misschien toch wel partijen willen oproepen om deze moties aan te houden in plaats van in stemming te brengen, zodat ze op een ander moment recht kunnen doen. Dit is een onderhandelingsakkoord dat vier partijen hebben gesloten, dat is gewoon een akkoord dat zich niet leent voor amendementen of moties, maar wij willen er met alle liefde goed naar kijken, maar dit is niet het moment. Dus ik zou die oproep nog
1735 willen doen.

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Voorzitter, ook wij willen op voorspraak van D66 onze moties aanhouden en kijken of het er in de toekomst toch nog tussen past. Wij hopen op een gunstig besluit.

1740

De **VOORZITTER**: Ik zit, dames en heren, nu voor een dilemma want ik krijg zojuist een app van de heer Klein uit de trein en hij wil de moties die hij alleen heeft ingediend, aanhouden. Ik ben voornemens dat verzoek te honoreren. Kunt u daarmee instemmen? Dat is zo en dat betekent dat motie 24 wordt aangehouden. Ik neem aan dat het geroezemoes niet betekent dat u alsnog van
1745 mening bent dat ik hem wel in stemming moet brengen. Dan motie 25. Stemverklaringen of aantekening? Niet. Wie is voor? Dat zijn de fracties FvD, 50plus/PvdO en CDA, de motie is verworpen. Dan motie 26 die door de heer Klein is ingediend, dus die wordt aangehouden. Dat geldt ook voor motie 27 en motie 28 en 29 van mevrouw Van Soest van 50plus/PvdO worden ook beide aangehouden. Daarmee is het agendapunt afgesloten.

1750

4.a. Collegevorming

De **VOORZITTER**: Dames en heren, vandaag beëdigden wij een nieuw college van GS, maar er is ook een oud college en graag besteed ik toch enige woorden aan twee afzwaaiende
1755 gedeputeerden, die zich tot het allerlaatst met hart en ziel hebben ingezet voor Noord-Holland, dat zijn Joke Geldhof en Jaap Bond. Jullie bleven met de typisch Noord-Hollandse nuchterheid jullie verplichtingen als gedeputeerden nakomen. Ook tijdens de onderhandelingen van het

1760 nieuwe college en tot vandaag, tot gisteren zou ik kunnen zeggen, maar tot vandaag hebben
jullie je werk met verve gedaan. Jaap, ik begin met jou. Je hebt onze provincie drie
achtereenvolgende coalitieperioden met heel veel kennis en gedrevenheid vertegenwoordigd.
Vanuit jouw grote vermogen om verschillende mensen en belangen te verbinden, heb je in die
1765 twaalf jaar een hele belangrijke rol gespeeld voor de Noord-Hollandse natuur, energietransitie,
landbouw en economie. Je ontving dit jaar de Greenport Noord-Holland-noord gouden speld en je
speelde ook een grote rol bij de oprichting van de greenports. Uiteindelijk resulteerde een en
1770 ander in maart van dit jaar in de ondertekening van het Tuinbouwakkoord in Greenports
Nederland verband met het ministerie van L&V en de sector. Dat is een mooi resultaat. Laat ik
hier ook jouw inspanningen noemen voor de kop, De Kop Werkt, breedband in het buitengebied,
Pallas, Distriport, Noord-Holland Ganzenakkoord en de uitbreiding van het detailhandelsbeleid,
maar ik ben bang dat ik ongetwijfeld nog wel iets vergeten ben. Op het dossier IJsselmeer visserij
1775 leverde je met grote persoonlijke inspanning om het gestagneerde overleg tussen de
verschillende partijen te doorbreken met als resultaat in maart van dit jaar het actieplan
IJsselmeergebied en de intentieovereenkomst verduurzaming visserij IJsselmeergebied. Daarnaast
was je echt een ambassadeur voor de mooiste provincie van Nederland waarvoor je onder andere
het Noord-Hollandpad tot bloei hebt laten komen. Je doet niets half, je zoekt de verbinding,
1780 betrouwbaar, bescheiden en bereikbaar. Jaap, namens PS: we gaan je missen. (*applaus*) Ook Joke,
ook jij hebt onze provincie met heel veel kennis en gedrevenheid vertegenwoordigd. Je deed dat
voor wat GS betreft gedurende twee collegeperioden sinds 2011. Dossiers die jij echt verder hebt
gebracht, zijn wonen, ruimtelijke kwaliteit, toekomstperspectief kust en de Stelling van
1785 Amsterdam. Laat ik meteen de Omgevingsvisie noemen, een majeur project, met deze week nog
– en je stond weer met verve op het toneel – de omgevingsverordening en het congres in de
Filharmonie. Aan de totstandkoming daarvan heb je echt ook met verve leiding gegeven. Het is
een grote prachtige prestatie waarmee wij letterlijk weer jaren vooruit kunnen. De visie is een
voorbeeld voor andere provincies en zeker ook, daar waar het gaat om het proces, het betrekken
1790 van maatschappelijke partners, de visie is echt een product van samenwerking, daar mogen wij
als provincie trots op zijn. In het dossier wonen heb jij het onderwerp zelfbouw op de kaart gezet
en daarvoor organiseerde de provincie zelfbouwcafé's en maakte je ook een website voor
collectieve zelfbouw. De provincie opende een subsidieregeling met een in Nederland unieke
renteloze lening voor collectieve zelfbouw. Waar je je met succes hard voor hebt gemaakt, is de
1795 versnelling van de woningbouw en tegelijkertijd heb je je sterk gemaakt voor het ontwikkelen van
goed bereikbare OV-knooppunten waar mensen natuurlijk graag willen wonen. Toen jij
gedeputeerde Water was, maakten wij ons sterk voor de ruimtelijke kwaliteit van de grote
dijkversterkingen die gepland stonden. Dat was soms een hele strijd, maar partijen als RWS en
Hollands Noorderkwartier hebben onmiskenbaar een belangrijke ontwikkeling richting ruimtelijke
1800 kwaliteit doorgemaakt. Joke, je wist altijd waar je het over had. Inhoudelijk kwam je altijd goed
beslagen ten ijs, je toonde je gedreven op inhoud en zorgvuldigheid en ook jou Joke, we gaan je
heel erg missen, dank je wel. (*applaus*). Natuurlijk nemen wij afscheid van onze gedeputeerden
zoals het hoort, maar natuurlijk past er een bloemetje bij. We gaan nu over tot de mondelinge
voordracht en de stemming over de kandidaat gedeputeerden. Omdat een stemming over
personen in PS altijd schriftelijk gebeurt, stel ik voor dat wij conform artikel 34 van ons
reglement van orde de leden van de stemcommissie gaan benoemen. Ik stel voor mevrouw

Vastenhouw (FvD), de heer Hoogervorst (SP), mevrouw Kaamer van Hoegee (VVD) en mevrouw Klaassen (D66) te benoemen tot stemopnemers. Kunt u daarmee instemmen? Dank u wel. Dan ga ik de fractievoorzitters nu verzoeken om hun kandidaten mondeling voor te dragen.

1805 Mevrouw **KOCKEN** (GL): Voorzitter, wij dragen graag voor mevrouw Pels en de heer Stigter.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Voorzitter, ik draag voor mevrouw Esther Rommel en de heer Cees Loggen.

1810 Mevrouw **ZAAL** (D66): Voorzitter, wij dragen Jack van der Hoek voor.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter, wij dragen Adnan Tekin voor.

1815 De **VOORZITTER**: Er zijn nu zes kandidaat gedeputeerden voorgedragen, is er een fractie die een tegenkandidaat wil voordragen? Dat is zichtbaar niet het geval. Dan gaan wij nu over tot schriftelijke stemming. U krijgt daartoe van de bodes stembriefjes uitgereikt. Op elk stembriefje dat een eigen kleur heeft, staat een kandidaat vermeld. U moet daarachter aankruisen: voor of tegen. Nee, u moet er niet op schrijven, u moet zorgen dat het stembriefje zijn waarde houdt. Als u alle zes briefjes heeft ingevuld, vouwt u het dicht, dan wordt het bij u opgehaald en wordt het door de stemcommissie opengemaakt en geteld. Het is aan de kandidaat gedeputeerden toegestaan om deel te nemen, u mag over uw eigen kandidatuur meestemmen. U krijgt zes gekleurde velletjes uitgereikt en met de pen – dat mag een blauwe zijn, het hoeft geen rode te zijn – mag u voor of tegen aankruisen. Voordat ik ga schorsen en de stemcommissie vraag naar voren te komen, gaan wij eerst tellen of iedereen zijn stembriefje heeft ingeleverd. Ik wil vragen of de stemopnemers zitting willen gaan nemen in de GS-zaal en dan schors ik voor een kwartier de vergadering. De vergadering is heropend. De procedure is als volgt. Mevrouw Klaassen als voorzitter van de stemcommissie zal straks de uitslag voorlezen, vervolgens zal ik aan de kandidaat vragen of hij of zij de benoeming aanneemt en indien ja, dan mag de kandidaat plaatsnemen achter de collegetafel.

1820
1825
1830 Mevrouw **KLAASSEN** (D66): Voorzitter. Er zijn in totaal 48 stemmen uitgebracht. Op mevrouw Pels zijn uitgebracht 43 stemmen voor en 5 stemmen tegen, het aantal blanco stemmen is nul en het aantal ongeldige stemmen is nul. Aangezien mevrouw Pels de volstreekte meerderheid van stemmen op zich heeft verenigd, wordt zij aanbevolen.

1835 De **VOORZITTER**: Mevrouw Pels, neemt u de benoeming aan?

Mevrouw **PELS** (GL): Ja.

1840 De **VOORZITTER**: Dan mag ik u verzoeken achter de collegetafel plaats te gaan nemen.

Mevrouw **KLAASSEN** (D66): Voorzitter. Op de heer Stigter zijn uitgebracht 43 stemmen voor en 4 stemmen tegen, het aantal blanco stemmen is een en het aantal ongeldige stemmen is nul.

1845 Aangezien de heer Stigter de volstreekte meerderheid van stemmen op zich heeft verenigd, wordt hij aanbevolen.

De **VOORZITTER**: Mijnheer Stigter, neemt u de benoeming aan?

1850 De heer **STIGTER** (GL): Ja.

De **VOORZITTER**: Dan mag ik u verzoeken achter de collegetafel plaats te gaan nemen.

1855 Mevrouw **KLAASSEN** (D66): Op de heer Loggen zijn uitgebracht 44 stemmen voor en 4 stemmen tegen, het aantal blanco stemmen is nul en het aantal ongeldige stemmen is nul. Aangezien de heer Loggen de volstreekte meerderheid van stemmen op zich heeft verenigd, wordt hij aanbevolen.

De **VOORZITTER**: Mijnheer Loggen, neemt u de benoeming aan?

1860 De heer **LOGGEN** (VVD): Ja.

De **VOORZITTER**: Dan mag ik u verzoeken achter de collegetafel plaats te gaan nemen.

1865 Mevrouw **KLAASSEN** (D66): Op mevrouw Rommel zijn uitgebracht 43 stemmen voor en 5 stemmen tegen, het aantal blanco stemmen is nul en het aantal ongeldige stemmen is nul. Aangezien mevrouw Rommel de volstreekte meerderheid van stemmen op zich heeft verenigd, wordt zij aanbevolen.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Rommel, neemt u de benoeming aan?

1870 Mevrouw **ROMMEL** (VVD): Ja.

De **VOORZITTER**: Dan mag ik u verzoeken achter de collegetafel plaats te gaan nemen.

1875 Mevrouw **KLAASSEN** (D66): Op de heer Van der Hoek zijn uitgebracht 44 stemmen voor en 4 stemmen tegen, het aantal blanco stemmen is nul en het aantal ongeldige stemmen is nul. Aangezien de heer Van der Hoek de volstreekte meerderheid van stemmen op zich heeft verenigd, wordt hij aanbevolen.

1880 De **VOORZITTER**: Mijnheer Van der Hoek, neemt u de benoeming aan?

De heer **VAN DER HOEK** (D66): Ja.

1885 De **VOORZITTER**: Dan mag ik u verzoeken achter de collegetafel plaats te gaan nemen.

Mevrouw **KLAASSEN** (D66): Op de heer Tekin zijn uitgebracht 38 stemmen voor en 10 stemmen tegen, het aantal blanco stemmen is nul en het aantal ongeldige stemmen is nul. Aangezien de heer Tekin de volstrekte meerderheid van stemmen op zich heeft verenigd, wordt hij aanbevolen.

1890 De **VOORZITTER**: Mijnheer Tekin, neemt u de benoeming aan?

De heer **TEKIN** (PvdA): Ja.

1895 De **VOORZITTER**: Dan mag ik u verzoeken achter de collegetafel plaats te gaan nemen. Uiteraard dank aan de stemopnemers voor het werk dat zij hebben verricht en wij gaan straks over tot de felicitaties.

4.b. Beëdiging leden Gedeputeerde Staten

1900 De **VOORZITTER**: Mag ik iedereen verzoeken te gaan staan? Beste gedeputeerden, PS hebben zojuist besloten u als lid van GS te benoemen en ik stel u thans in de gelegenheid de in artikel 40 van de Provinciewet bedoelde eed of verklaring/beloofte in mijn handen af te leggen. Ik wil u verzoeken om in het midden van de zaal plaats te nemen. Ik zal de formules van de eed of verklaring en belofte voorlezen. Vervolgens noem ik uw naam en de gedeputeerde wiens naam
1905 wordt genoemd, wordt verzocht om indien hij of zij de eed wenst af te leggen, onder het opsteken van de voorste twee vingers van de rechterhand uit te spreken de woorden: Zo waarlijk helpe mij God almachtig of indien hij of zij de verklaring/beloofte wenst af te leggen: Dat verklaar en beloop ik. De voorgeschreven eed of verklaring/beloofte luidt als volgt: "Ik zweer of verklaar dat ik om tot gedeputeerde benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of
1910 voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd, ik zweer of verklaar en beloop dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen, ik zweer of beloop dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als gedeputeerde naar eer en geweten zal vervullen."

1915

Mevrouw **PELS** (GL): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De heer **STIGTER** (GL): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

1920 De heer **LOGGEN** (VVD): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

Mevrouw **ROMMEL** (VVD): Dat verklaar en beloop ik.

De heer **VAN DER HOEK** (D66): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

1925

De heer **TEKIN** (PvdA): Dat verklaar en beloop ik.

De **VOORZITTER**: Ik feliciteer u van harte met uw benoeming. Ik hoop dat wij een hele vruchtbare samenwerking tegemoet gaan. Ik wil de Statenleden verzoeken nog even te wachten met
1930 feliciteren, want ik ga nu eerst de bloemen uitreiken. Daarna maken wij een foto en dan schors ik de vergadering kort voor de felicitaties. Ik snap dat wij nog aan het feliciteren zijn, maar er moeten nog een aantal andere mensen beëdigd worden in PS vanavond en straks tijdens de borrel mag u allen iedereen nogmaals feliciteren.

1935 **5.a. Installatie en beëdiging Statenleden**

De **VOORZITTER**: Dames en heren, ik heropen de vergadering. Even voor de mensen die denken, hoe lang gaat dit nog duren. Wij gaan over tot het benoemen van de nieuwe Statenleden, nieuwe commissieleden, dan wil ik het feliciteren even uitstellen, want dan hebben wij nog een
1940 agendapunt, punt 6, de eerste en tweede vicevoorzitter van PS vaststellen en dan gauw afsluiten zodat u in de Johan Remkeszaal elkaar kunt feliciteren en een borrel kunt nemen. Kunt u daarmee instemmen? Ik dacht het al. Dan gaan wij nu verder met de installatie en beëdiging van de Statenleden van GL, VVD, D66 en PvdA. Overeenkomstig artikel 10 van ons reglement van orde is er een geloofsbrievencommissie benoemd met mevrouw Bezaan (PVV) als voorzitter, de
1945 heer Hollebeek (PvdD) en de heer De Wit (VVD). Ik geef de voorzitter het woord.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Voorzitter. Ter voldoening aan uw opdracht hebben wij onderzocht de geloofsbrieven en de daarbij behorende bescheiden die de benoemd verklaarde leden mevrouw Van Wijnen (GL), de heer Hartog (VVD), de heer Bolkestein (VVD) en mevrouw Jellema (PvdA) aan
1950 uw vergadering hebben toegezonden. Het onderzoek heeft aangetoond dat blijkens het ingevolge artikel W.7 tweede lid Kieswet aan PS toegezonden afschriften van de besluiten van de voorzitter van het centraal stembureau voor de verkiezing van de leden van PS van Noord-Holland van 17 juni 2019 tot lid van PS benoemd zijn verklaard mevrouw Van Wijnen (GL), de heer Hartog (VVD), de heer Bolkestein (VVD) en mevrouw Jellema (PvdA). Wij stellen u dan ook voor hen als lid van PS
1955 van Noord-Holland toe te laten.

De **VOORZITTER**: De commissie adviseert ons PS te laten besluiten om mevrouw Van Wijnen (GL), de heer Hartog (VVD), de heer Bolkestein (VVD) en mevrouw Jellema (PvdA) toe te laten als lid van PS. Verlangt iemand hierover het woord? Zo nee, dan is unaniem door u besloten mevrouw Van
1960 Wijnen (GL), de heer Hartog (VVD), de heer Bolkestein (VVD) en mevrouw Jellema (PvdA) als lid van PS toe te laten. Ik ontbind de commissie voor onderzoek van de geloofsbrieven onder dankzegging voor het werk dat de commissie heeft verricht. Alvorens ik overga tot de beëdiging van de Statenleden, de leden mevrouw Pels (GL), de heer Loggen (VVD), mevrouw Rommel (VVD) en de heer Tekin (PvdA) hebben mij verzocht hen ontslag te verlenen conform artikel x2, tweede
1965 lid van de Kieswet en ik heb dat ontslag inmiddels verleend. Het lidmaatschap wordt opgevolgd door mevrouw Van Wijnen (GL), de heer Hartog (VVD), de heer Bolkestein (VVD) en mevrouw Jellema (PvdA). Hun installatie is nu aan de orde. Ik verzoek de nieuwe Statenleden naar voren te treden en ik verzoek u allen te gaan staan. PS hebben zojuist besloten u als lid van PS toe te laten en ik stel u thans in de gelegenheid de in artikel 14 van de Provinciewet bedoelde eed of
1970 verklaring/belofte in mijn handen af te leggen. Ik wil u verzoeken om in het midden van de zaal

plaats te nemen. Ik zal de formule van de eed of verklaring en belofte voorlezen. Vervolgens noem ik uw naam en u wordt verzocht om indien u de eed wenst af te leggen, onder het opsteken van de voorste twee vingers van de rechterhand uit te spreken de woorden: Zo waarlijk helpe mij God almachtig of indien u de verklaring/belofte wenst af te leggen: Dat verklaar en
1975 belooft ik. De voorgeschreven eed of verklaring/belofte luidt als volgt: "Ik zweer of verklaar dat ik om tot lid van PS benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd, ik zweer of verklaar en belooft dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige
1980 belofte heb aangenomen of zal aannemen, ik zweer of belooft dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van PS naar eer en geweten zal vervullen."

Mevrouw **VAN WIJNEN** (GL): Dat verklaar en belooft ik.

1985 De heer **HARTOG** (VVD): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De heer **BOLKESTEIN** (VVD): Dat verklaar en belooft ik.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Dat verklaar en belooft ik.

1990

De **VOORZITTER**: Ik wens u allen heel veel geluk met uw Statenlidmaatschap en voordat ik u persoonlijk ga feliciteren en voordat ik bloemen ga overhandigen, komt eerst de beëdiging van de duo-commissieleden aan de orde.

1995

5.b. Installatie en beëdiging duo-commissieleden

De **VOORZITTER**: Ik vraag de aankomende duo-commissieleden naar voren te komen. De fractievoorzitters van de PvdA en CU hebben als duo-commissielid voorgedragen mevrouw Abdi (PvdA) en de heer Van den Heuvel (CU). Op grond van het bepaalde in artikel 61 lid 4 van ons
2000 reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van PS en Statencommissies dient een commissielid dat geen lid is van PS, in de vergadering van PS in handen van de voorzitter de eed of de verklaring/belofte af te leggen. Ik stel de voorgedragen kandidaten thans in de gelegenheid om de eed of verklaring/belofte in mijn handen af te leggen.
2005 Als ik straks uw naam noem, wordt u verzocht om indien u de eed wenst af te leggen, onder het opsteken van de voorste twee vingers van de rechterhand uit te spreken de woorden: Zo waarlijk helpe mij God almachtig of indien u de verklaring/belofte wenst af te leggen: Dat verklaar en belooft ik. De tekst van de formule luidt als volgt: "Ik zweer of verklaar dat ik om tot lid van een commissie benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd, ik zweer of verklaar en belooft dat ik om iets in
2010 deze functie te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen, ik zweer of belooft dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als adviseur van het provinciale bestuur naar eer en geweten zal vervullen."

2015 Mevrouw **ABDI** (PvdA): Dat verklaar en beloof ik.

De heer **VAN DEN HEUVEL** (CU): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

2020 De **VOORZITTER**: Ik wens ook u ontzettend veel geluk maar vooral ook heel veel plezier met uw duo-lidmaatschap. Ik ga nu over tot het geven van de bloemen, daarna heropen ik de vergadering voor het laatste agendapunt en dan sluit ik de vergadering en gaan wij over tot de borrel en kunt u ook gefeliciteerd worden door de overige Statenleden en familie.

6. **Statenvoordracht 48 Aanwijzen eerste en tweede vicevoorzitter PS**

2025

De **VOORZITTER**: Wij gaan verder met het laatste onderdeel van de vergadering en ik verzoek eenieder nog even de felicitaties op te houden want dan kunnen wij deze vergadering gaan afsluiten. Er staat een voordracht op de agenda voor het benoemen van de eerste en tweede vicevoorzitter van PS. Bij mail is door de Statengriffier aan u gevraagd of de stemming over deze voordracht bij acclamatie kan plaatsvinden. Dat is het geval en daarmee constateer ik dat u heeft ingestemd met het aanwijzen middels voordracht 48 tot mevrouw Kocken (GL) als eerste vicevoorzitter en als tweede vicevoorzitter mevrouw De Vries (PvdA). Gefeliciteerd.

2030

7. **Sluiting**

2035

De **VOORZITTER**: Ik kom bij het laatste agendapunt. Ik wil vooral familie en vrienden bedanken voor het geduld dat zij vandaag hebben gehad bij deze lange vergadering, maar hierbij sluit ik de vergadering om 23.25 uur. Op 8 juli hebben wij een volgende Statenvergadering die om 10.00 uur begint, maar houdt u er vast rekening mee dat wij dan eindigen met een barbecue. In de Johan Remkeszaal hebben wij nog een hapje en een drankje en uiteraard alle felicitaties aan het nieuwe college, de nieuwe Staten- en duo-commissieleden.

2040

***

2045